Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 59 (9805). • 1990 йил 25 март • якшанба • Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлиси тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

24 март куни Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси иш бошлади.

Сессияни Марказий сайлов комиссиясининг раиси Т. Ҳ. Собитов очди.

Мандат комиссиясининг раиси депутат Ш. М. Мирзиёев комиссия докладини қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Конституциясининг 104-моддасига биноан Мандат комиссиясининг доклади юзасидан Ўзбекистон ССРнинг 463 нафар халқ депутати ваколатларини эътироф этди.

Сессия ишининг қуйидаги кун тартиби тасдиқланади:

Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида;

Ўзбекистон ССР Президентини сайлаш;

Ўзбекистон ССР Олий Совети мажлисларининг муваққат регламенти тўғрисида;

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раисини ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Раисининг ўринбосарини сайлаш;

Ўзбекистон ССР Олий Совети доимий комиссияларини тузиш;

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети таркибини тасдиқлаш;

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисини тайинлаш;

Ҳукуматнинг келгусидаги фаолият программаси тўғрисида ҳамда СССР халқ депутатлари II Съездининг «Иқтисодиётни соғломлаштириш тадбирлари, иқтисодий ислоҳотнинг босқичлари ва ўн учинчи беш йиллик планини ишлаб чиқишга принципиал ёндашувлар тўғрисида»ги қарорининг қандай бажарилаётгани ҳақида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг доклади;

«Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисида»ги СССР Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг таклифлари тўғрисида;

Ўзбекистон ССР Олий судини сайлаш;

Ўзбекистон ССР иқтисодий мустақиллигининг шакллантиришнинг асосий йўналишлари ҳақида.

Депутатлар бошқа бир қанча муҳим масалаларни ҳам муҳокама қиладилар.

Сессия Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳасини муҳокама қилишга ўтади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат М. И. Иброҳимов доклад қилди.

Муҳокамада Ўзбекистон ССР халқ депутатлари С. Д. Ниетуллаев, М. Эргашева, В. Г. Грабилин, Б. Сериков, О. Маҳмудов, Ҳ. Ҳ. Нишонов, П. Қ. Қодиров, Г. Х. Сидаков ва бошқалар иштирок этдилар.

Сессия «Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» Ўзбекистон ССР Қонунини қабул қилди.

Шундан кейин Ўзбекистон ССР Президенти сайланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Ислом Абдуғаниевич Каримов яширин овоз бериш йўли билан Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг биринчи Президенти этиб сайланди.

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов қасамёд қилди. Сўнгра Ўзбекистон ССР Президенти нутқ сўзлади.

26 март куни Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттиради.

Кеча Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети биринчи сессияси ўз ишини бошлади. Депутатлар Ўзбекистон ССРнинг биринчи Президентини сайладилар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг қарори

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти этиб сайлансин.

Президент қасамёди

И. А. Каримов қасамёд қилади: **«Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти лавозимида иш бошлар эканман, Ўзбекистон халқларига садоқат билан хизмат қилишга, гражданлар ҳуқуқ ва эркинликларига кафолат беришга, Ўзбекистон ССР Конституциясига қатъий риоя этишга, зиммамга юкланган юксак вазифаларни виждонан бажаришга тантанали қасамёд қиламан».**

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессиясида

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. КАРИМОВ нутқи

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси гражданлари!

Қадрли юртдошлар!

Ҳозиргина республика Олий Совети сессиясининг қарори билан Ўзбекистон тарихида биринчи марта Ўзбекистон ССР Президенти лавозими таъсис этилди ва бу юксак масъулиятли вазифа менга топширилди.

Бу катта ишонч учун ўзимнинг самимий миннатдорчилигимни билдираман. Мен буни энг аввало ўзбек халқи, Ўзбекистон ССРнинг барча меҳнаткашлари, ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар, жумҳуриятимизда яшовчи ҳамма миллат ва халқлар тақдири учун ўз зиммамга тушган улкан бурч ва жавобгарлик деб қабул қиламан. Ҳар бир гражданнинг конституцион ҳуқуқи ва эркинликларини, совет халқлари ягона оиласидаги республикамизнинг миллий ва ижтимоий жиҳатдан тобора тараққиётини таъминлаш йўлидаги катта масъулият деб тушунаман.

Хабарингиз бор, бир неча кун олдин СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари учинчи Съездида СССР Президенти лавозимини таъсис этиш тўғрисидаги Қонун қабул қилинди. Бу лавозимга Михаил Сергеевич Горбачев сайланди.

Бу воқеа мамлакатимизнинг ҳамма жойида чуқур мамнуният билан кутиб олинди.

Совет кишилари ўз ҳаётларининг амалдаги равнақи, тартиб ва интизомнинг мустаҳкамланиши, янгиланаётган СССР федерациясида совет халқлари дўстлиги ва ҳамкорлигининг янада ривожланиши ҳақидаги ўз орзу-умидларини худди шу воқеа билан боғламоқдалар.

Президент бошқарувини ҳаётнинг ўзи, қайта қуришнинг мантиқи, моҳияти, унинг мураккаб ва зиддиятли жараёнлари тақозо этаяпти.

Жумҳуриятимиз бутун мамлакат сингари бугун оғир, бурилиш даврини бошидан кечиряпти.

Узоқ йиллар давомида йиғилиб қолган миллий-сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ривожланиш муаммолари ниҳоятда мураккаб ва кескин тус олди. Республиканинг келажаги, халқ тақдири, ҳар бир одамнинг, унинг оиласи турмушининг, Ўзбекистон гражданлари келажак авлодлари ҳаётининг тўкислиги, тинчлик-осойишталиги бу муаммоларнинг изчиллик билан ҳал этилишига боғлиқдир. Республикамиз олдида турган мана шу ва бошқа бир қатор долзарб масалаларни тубдан ҳал этишда президент лавозимининг таъсис этилиши янги имкониятлар очади.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти сифатида ўзимнинг асосий вазифаларим нималардан иборат деб биламан?

1. Ўзбекистон ССРнинг сиёсий мустақиллигини мустаҳкамлаш ва янада такомиллаштириш, уни янги ва ҳаётий мазмун билан бойитиш.

Халқ миллий онгининг ўсиши, мамлакатимизнинг миллий-давлат, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий ривожланишининг ҳозирги замон даражаси ва истиқболи совет федерациясининг янгиланишини, республика билан ССР Иттифоқи ўртасидаги алоқа ҳамда ваколатларнинг янада аниқроқ белгиланишини талаб қиляпти.

Бугунги кунда СССР таркибидаги бошқа иттифоқдош республикалар қатори Ўзбекистон ССР ҳам мустақил социалистик давлат сифатида ўз территориясида тўла-тўкис давлат ҳокимиятига эга бўлмоғи кераклиги очиқ-ойдин бўлиб турибди.

СССР давлат ҳокимиятининг олий органлари ихтиёрига ўз хоҳиши ва тегишли ўзаро келишув бўйича берилган ваколатлар, албатта, бундан истиснодир.

Президент сифатида республикамиз ўзига тегишли масалаларнинг барчасини мустақил ҳал қилиши керак деб ўйлайман.

Булар — меҳнат ресурсларидан, табиий ва минерал хом ашё бойликларидан мустақил ва оқилона фойдаланиш, ўз территориясида иқтисодий ва ижтимоий-маданий тараққиётни комплекс равишда ривожлантириш, ССР Иттифоқи қарамоғидаги корхона, муассаса ва ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш, меҳнат хавфсизлигини, атроф-муҳит муҳофазасини, аҳолининг эҳтиёжларини таъминлаш масалаларидир.

Шу билан бир қаторда республикамиз ва унинг барча гражданлари томонидан Иттифоқ шартномасидан келиб чиқадиган мажбуриятлар қатъий, сўзсиз бажарилиши лозим. СССРнинг мустақиллигини, территориал яхлитлигини, СССР давлат чегаралари муҳофазасини, мудофаа ва қуролли кучларни уюштиришни, давлат хавфсизлигини таъминлаш — биринчи навбатдаги вазифалардир.

СССРнинг халқаро шартномаларида белгиланган ва мамлакатнинг ягона халқ хўжалиги комплекси миқёсида барча республикалар ҳамкорликда ечиши лозим бўлган иқтисодий ва ижтимоий вазифалар ҳам шу жумладандир.

Ўзбекистон ССР мустақил ва тенг ҳуқуқли республика сифатида бошқа республикалар билан сиёсий, иқтисодий, илмий ва маданий алоқаларни ўзаро эркин ҳал қилади. Бу алоқаларни дўстлик ва ҳамкорлик, ўзаро ҳурмат ва тотув қўшничилик муносабатлари асосида янада мустаҳкамлаб боради.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари ўртасидаги асрий бирадарлик, дўстона муносабатларни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман.

Тарихимизнинг, тақдиримизнинг бирлиги, тилимиз, маданий-маънавий анъаналаримиз ўхшашлиги, яқин қўшничилик ва қариндошлик алоқалари республикаларимиз ҳамкорлигини янада кенгайтириш имкониятини беради.

Миллий-давлат қурилиши соҳасида миллатлараро алоқаларни яхшилаш, гражданларнинг, қайси миллат вакиллигидан, тили ва диний эътиқодидан қатъи назар, уларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш биринчи даражали аҳамият касб этади.

Ўзбек тилининг давлат тили эканлиги ҳақидаги қонунни изчил амалга ошириш билан бирга, Ўзбекистонда яшовчи барча миллат вакилларига ўз тилларида бемалол гаплашиш, уларнинг миллий-маданий эҳтиёжларини қондириш ва бутун аҳолига миллатлараро мулоқот тили бўлган рус тилидан эркин фойдаланиш имкониятларини ҳам таъминлаш зарур.

Бу масалалар Қорақалпоғистон Автоном Республикасига ҳам тўлиқ тааллуқлидир. Регионимизда ягона бўлган автоном республиканинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш, унинг миллий-давлат ва ҳуқуқий мақомини барқарор қилиш шунга боғлиқдир.

Энг муҳими — республикада яшовчи барча миллат ва халқлар вакиллари ўртасида ўзаро ҳурмат ва дўстона муносабатларни сақлаб қолиш ва кучайтиришдир.

Бу — республикада тинчлик ва осойишталикни, одамларнинг тақдири, бутун мамлакатимизнинг бугуни ва келажаги барқарорлигини таъминлашда ҳал қилувчи вазифадир.

Ўтган йили Фарғона вилоятида, яқинда Тошкент вилоятининг айрим районларида бўлиб ўтган фожиали воқеалар миллатлараро муносабатларнинг бузилиши, кескинлашуви нималарга олиб келишини рўй-рост кўрсатди.

Бу ҳолни фақат вабодай юқумли касаллик билан қиёслаш мумкин. Бегуноҳ одамлар қурбон бўлмаслиги, ҳаммаёққа ўт кетмаслиги учун бунинг олдини олиш зарур.

Шунинг учун СССР ва Ўзбекистон ССР Конституцияларига, ўзбек халқининг олижаноб инсоний фазилатларига таяниб, ҳар бир одамнинг қадр-қимматини, ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилувчи, миллий адоват ва зўравонликни ман этадиган қонунларга қатъий риоя қилишни ўзимнинг муқаддас бурчим деб биламан.

Бу қонунларга риоя қилмаслик ҳар бир киши учун — инсоният олдида, энг аввало ўз халқи олдида оғир жиноят деб ҳисоблайман.

Бу — одамларнинг инсоний ҳақ-ҳуқуқларига тажовуз, мамлакат ва дунё жамоатчилиги кўз ўнгида халқимизнинг обрўсини тўкиш демакдир.

Бунга йўл қўйишга, азиз ўртоқлар, сиз билан бизнинг мутлақо ҳаққимиз йўқ.

Ўзбек халқи асрлар давомида барча халқлар билан иноқ яшаган, дўстона ҳамкорликда бўлган, инсонпарварлиги, меҳнатсеварлиги, меҳмондўстлиги, меҳр-оқибати, холис ёрдам учун доим тайёрлиги билан бошқа қардош халқларнинг ҳурмат-эътиборини қозонган, таҳсинига сазовор бўлган. Унинг мана шундай олижаноб шанига ҳеч кимнинг доғ туширишига йўл қўймаслигимиз керак.

2. Президент бошқарувининг муҳим вазифаларидан бири республиканинг иқтисодий мустақиллигини, ўзини ўзи идора қилишга ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтишини таъминлашдир.

Мазкур сессияда халқ депутатлари Ўзбекистон ССР иқтисодий-ижтимоий тараққиётининг асосий йўналишлари белгиланган ҳукумат программасини муҳокама қилиб тасдиқлашлари керак.

Жумҳуриятимизнинг сўзда эмас, амалда иқтисодий мустақиллигини белгиловчи айрим энг аҳамиятли масалаларга тўхтаб ўтмоқчиман. Улар партия ва Совет ҳокимиятининг асосий мақсади бўлган халқ фаровонлигини ошириш йўлидаги мураккаб, чигал муаммоларнинг ҳал қилиниши билан боғлиқдир.

Улардан биринчиси халқ хўжалиги комплексини тубдан қайта қуришдир. Хом ашё етиштиришдан халқ учун зарур бўлган тайёр товарлар ишлаб чиқаришга ўтиш. Бу билан республикада яратилаётган ялпи маҳсулот ва миллий даромадни илдам суръатларда ўстиришни таъминлаш.

Ўзбекистон табиий ва хом ашё ресурсларига бой. Буларнинг ҳаммаси — ер, сув, ўрмон ва еrости бойликлари — республиканинг ажралмас мулки бўлиши керак. Лекин ана шу табиий бойликлардан ўйламай-нетмай фойдаланиб, тез ўсиб бораётган аҳолининг эҳтиёжларини қондириш мумкин деган ўртоқлар хато қилади.

Ҳар қандай табиий бойликнинг чегараси бор. У бир кун эмас бир кун тамом бўлади. Уни қайта тиклаб бўлмайди. У бизга ота-боболаримиздан қолган меросгина эмас, балки биз авайлаб-асраб, янада ошириб, келажак авлодларга етказиб беришимиз керак бўлган омонат ҳамдир.

Дунё тажрибаси шуни кўрсатиб турибдики, биронта мамлакат ё халқ ўз фаровонлигини фақат хом ашё сотиб таъминлай олмайди. Газ ёки металл, пахта ёки пилла сотиб маълум вақтгагина бойлик орттириш мумкин. Лекин бунақа иқтисоднинг истиқболи йўқ.

Ҳақиқий ободончиликка, фаровонликка фақат табиат инъомларидан оқилона фойдаланиб, уларнинг қийматини янада оширадиган юқори унумли, малакали меҳнат билан эришиш мумкин.

Шунинг учун биз танлаган бош йўл — республиканинг барча табиий бойликларини — пахта, металлар, пилла, газ, мева-сабзавот ва бошқа маҳсулотларни қайта ишлашни кўпайтириш.

Бу вазифани фан-техника ютуқларига асосланган сермеҳнат ишлаб чиқаришни, малакали мутахассисларнинг, меҳнаткашларнинг барча табақа вакиллари савиясининг ўсишини таъминламасдан бажариб бўлмайди.

Шу билан бир қаторда экономикамиз бошқарув ва хўжалик юритишнинг, мулкчилик ва товар-бозор муносабатларининг турли хил янги усулларига ўтиши муҳим аҳамиятга молик.

Халқ хўжалиги структурасини тубдан ўзгартириш билан катта сиёсий, ижтимоий, иқтисодий муаммо — аҳолини мунтазам равишда иш жойлари ва етарли иш ҳақи билан таъминлаш масаласи боғлиқдир.

Бу вазифа шу қадар кескин турибдики, биз уни ҳал қилиш учун бир йўл эмас, бир неча йўллардан, бир-икки имконият эмас, бор имкониятларнинг барчасидан фойдаланишимиз зарур.

Халқ ҳаётининг ўзига хос тарихий, миллий хусусиятларидан келиб чиқиб анъанавий ишлаб чиқаришни, халқ амалий санъати ва ҳунармандчилик корхоналарини кўпайтириш лозим.

Район марказларида, қишлоқларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналарини, филиал ва цехларни қуриш, уларда меҳнатни турлича ташкил қилиш — қисқартирилган иш куни ва ҳафтаси, уйда ишлаш каби усуллардан кенг фойдаланиш керак. Ва ниҳоят илмий-техник тараққиётнинг бугунги даражасига жавоб берадиган ишлаб чиқаришни ривожлантириш. Бусиз аҳолининг иш билан бандлигини ҳам, умуман олганда эса миллий ва ижтимоий тараққиётни ҳам таъминлаб бўлмайди.

Айтиб ўтилган ва бўлак ишларни мамлакатнинг бошқа республикалари ва иқтисодий районлари, чет эллар билан ўзаро фойдали иқтисодий, илмий-техник ва маданий алоқаларсиз ҳал этиш қийин.

Иқтисодий мустақиллик — ўз ёғида қовурилиш, ўз қобиғида қолиб кетиш эмас. Бу — умуминсоният тажрибасига зид ҳодиса.

Иқтисодий мустақиллик — республикамизнинг табиий, иқтисодий, демографик (аҳолининг кўплиги) каби ва бошқа имкониятларидан халқ ҳаётининг равнақи учун тенг ҳуқуқлилик асосида ўзаро фойдали ҳамкорликни ривожлантириш учун иложи борича кенгроқ фойдаланишдир.

3. Меҳнаткашларнинг, аҳолининг ҳамма табақалари фаровонлигини ошириш, одамларнинг талаб-эҳтиёжларини қондириш, ижтимоий соҳани тез суръатлар билан ривожлантириш — республиканинг давлат ҳокимияти ва бошқарув органларидан, шахсан мендан, Ўзбекистон ССР Президентидан доимий эътибор талаб қиладиган вазифадир.

Республикамиз жон бошига даромад, озиқ-овқат ва ҳар кунлик эҳтиёж моллари истеъмол қилиш, уй-жой, халқ таълими, соғлиқни сақлаш, савдо, социал-маиший ва маданият тармоқлари бўйича Иттифоқимизда охирги ўринларда турибди.

Қулай иқлим шароитларига ва ноёб табиий бойликларга эга, СССРда энг йирик республикалардан бири шу даражада бўлишига чек қўймоқ лозим.

Орол муаммоси Қорақалпоғистон АССР, умуман Ўзбекистон, бутун Ўрта Осиё регионини фожиасига айланди. Табиат муҳофазасини ва санитария аҳволини яхшилаш борасида кескин чоралар кўришимиз керак.

Биринчи навбатда инсон, унинг эҳтиёж ва талаблари, жисмоний ва маънавий юксалиши республикада бўлажак миллий-давлат ва ижтимоий-иқтисодий сиёсатнинг марказида бўлиши шарт.

Хабарингиз бор, бу борада биринчи жиддий қадамлар қўйилди. Қишлоқ аҳолисига шахсий хўжаликларни кенгайтириш ва уй-жой қуриш учун қўшимча ер ва маблағ ажратилмоқда, қурилиш материаллари билан ёрдам берилмоқда. Ўтган йилдан бошлаб пахта теримига қўшимча ҳақ тўланаяпти ва бундан буён бу маблағлар икки баравардан кўпроқ ошади.

Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари нархини ошириш тўғрисидаги масала мамлакатимиз ҳукумати олдига қўйилди ва охиригача ҳал этилади. Республикамиз пойтахти Тошкент, бир қатор вилоят марказлари ва шаҳарларнинг хўжалигини яхшилаш ва қайта қуриш, қишлоқларнинг социал аҳволини такомиллаштириш бўйича қабул қилинган ва белгиланган тадбирлар амалга оширилаяпти.

Бошланғич синфлардаги ўқувчиларга бепул овқат, ҳомиладор бемор аёлларни қўшимча, юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш жорий этилди.

Ветеранларнинг нафақасини ошириш, ногирон ва ёлғиз қолган қариялар уй-интернатларининг шароитларини яхшилаш учун қўшимча маблағ сарф этилаяпти. Ётоқхоналарда жой танқислигидан шахсий уйларда ижарага яшаётган талабаларга моддий ёрдам берилмоқда.

Ҳали инсонларнинг ҳаётини яхшилаш борасидаги катта режалар, умидбахш тадбирлар кўп. Улар Ўзбекистон Компартиясининг сайловолди ҳаракат дастурида баён этилган.

Ўзбекистон ССР Президенти сифатида республикамизда одамлар ҳаётининг тўкислиги учун барча шароитларни яратиш бўйича қабул қилинаётган ижтимоий программаларни бекаму-кўст амалга оширишни ўзимнинг асосий вазифам деб биламан.

Бунинг учун аҳолининг барча табақаларига озиқ-овқат маҳсулоти ва товар таъминотини яхшилаш, қашшоқ оилаларнинг даромадини кўтариш лозим. Шунингдек ёшларимиз ва кексаларимиз, аёлларимиз тўғрисида ғамхўрлик қилишимиз керак.

Барча аҳоли пунктларини сифатли ичимлик сув ва газ билан таъминлаш, атроф-муҳитни соғломлаштириш ва ижтимоий вазиятни яхшилашимиз зарур. Менинг фикримча, республика халқ депутатлари Олий ва маҳаллий Советларининг, ҳамма совет, давлат, хўжалик идораларининг, жамоат ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг фаолияти энг аввало ана шу мақсадларга қаратилмоғи ниҳоятда муҳимдир.

Турмуш шароитлари ночор бўлиб турган бир пайтда ноинсофлик, давлат ва халқ мулкига хиёнат, чайқовчилик, жиноятчилик ва бошқа иллатларга қарши шафқатсиз кураш — бугунги куннинг долзарб талабидир.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. КАРИМОВ нутқи

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Одамларнинг ҳаётига, пешона тери билан топган мол-мулкига чангал солаётган имонсиз кимсаларга қарши мен Президент сифатида халқнинг иродасига таяниб аёвсиз чоралар кўраман. Қонунчилик барқарор бўлиши учун менга берилган ҳокимиятнинг барча имкониятларини ишга соламан.

4. Президент фаолиятининг, республика партия, совет, давлат ташкилотларининг муҳим вазифаларидан бири халқни маънавий юксалтириш, инсоннинг ахлоқий ва жисмоний такомилидир.

Бу масалалар алоҳида қунт ва саботни, кишиларга нисбатан алоҳида эътибор ва ғамхўрликни талаб қилади.

Инсон ҳаётининг бу нозик ва мураккаб томонлари билан, хазиналарга тўла миллий-тарихий анъаналар билан, умуминсоний маънавий бойликлар билан ҳисоблашмаслик жамиятимизга қанчадан-қанча зарар келтирди. Бинобарин, бу камчиликларни тузатиш учун жуда катта меҳнат қилишимиз керак. Асосий ишларимиз нималардан иборат бўлиши керак?

Биринчи навбатда миллий маданиятимиз, халқ маънавий бойлигининг илдизларига эътибор бериш лозим. Бу хазина асрлар давомида мисқоллаб тўпланган. Тарихнинг не-не синовларидан ўтган. Инсонларга оғир дамда мадад бўлган.

Бизнинг вазифамиз — шу хазинани кўз қорачиғимиздек асраш ва янада бойитиш.

Сўзда эмас, амалда ҳар бир кишининг виждон эркинлигини, эътиқодининг эркинлигини таъминлашимиз керак. Мен Президент сифатида одамларнинг маънавий тарбияси, тинчлик ва хайрли ишлар мақсадида ҳаракат қилаётган ҳар бир кишини қўллаб-қувватлайман, у билан ҳамкорлик қиламан.

Масаланинг бошқа томони — маърифат ва маданиятнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш. Инсоннинг тўлақонли ҳаёти учун ниҳоятда зарур бўлган мактаблар, кутубхоналар, театр ва бошқа маданият ўчоқларини кўпайтириш, уларнинг шароитларини яхшилаш.

Биз кўп йиллар давомида маърифат-маданиятга нотўғри муносабатда бўлдик. Унга сарфланаётган маблағлар доим бошқа соҳалардан кам бўлди. Натижада биз бу масалада кечириб бўлмас даражада орқада қолиб кетдик.

Барча планларимизда маданият, маърифат, жисмоний тарбия ва спорт биринчи даражали вазифалар қаторидан ўрин олиши лозим.

Ва ниҳоят, шу соҳаларда ишлаётган кадрлар масаласи. Ўқитувчилар ва шифокорлар, маданий-оқартув муассасаларидаги ва бошқа соҳалардаги кўплаб мутахассислар — чинакам зиёлилардир.

Айниқса олимлар ва ижодкор ходимларимизга эътиборни кучайтириш керак. Маънавий бойликларни улар яратади. Уларга ғамхўрлик қилиш, самарали фаолиятлари учун барча зарур моддий-маънавий шароитларни яратиб бериш давлат ҳокимияти ва хўжалик ташкилотлари раҳбарларининг бурчи ва масъулиятли вазифасидир.

Ўртоқлар, яна бир долзарб вазифа ўсиб келаётган авлодга, унинг маънавий тарбиясига ниҳоятда катта жавобгарлик ҳисси билан ёндашиш масаласи. Ахир ёшлар халқ маънавиятининг — ҳам маҳсули, ҳам келажаги.

Шунинг учун ҳар бир ўғил-қизимиз дастлабки қадамларидан бошлаб маданий бойликларимиздан баҳраманд бўлиши керак.

Истеъдодли ёшларимизнинг, йигит-қизларимизнинг ўз қизиққан соҳаларида етук инсонлар бўлиб етишишлари учун тегишли шарт-шароитлар ҳали тўла яратилгани йўқ.

Ўзимизнинг маънавий бурчимизни оқлашни истасак уларга оталарча ғамхўрлик қилишимиз керак. Ана шу мақсадда биз уларнинг мамлакатимиз ва чет эллардаги энг нуфузли илмий марказларда таълим олишлари учун маблағлар ажратдик.

Бу ишлар учун ҳеч нарсани, шу жумладан валютани ҳам аямаймиз. Ишончим комил, бу тадбирларни сиз депутатларимиз ҳам, халқимиз ҳам қўллаб-қувватлайсизлар.

Шу ўринда яна бир мулоҳазам бор, ўртоқлар. Ёшларимизни, айниқса, қарияларимизни уларнинг иззат-нафсига тегадиган айрим номаъқул ҳоллардан асрашимиз керак.

Санъатда ошкораликни пеш қилиб телевизор, кино экранларида, матбуот воситаларида бўлмағур лавҳаларни акс эттириш, бемаънилик ва ҳаёсизликни, баъзан эса, ҳатто ахлоқий бузуқликни тарғиб қилишлар кўпайиб қолди.

Депутатларнинг ва президентнинг ваколатлари жамиятимизнинг инсонийлик ва ахлоқий ақидаларини поймол қилувчи ана шу тажовузкорликка қаттиқ қарши туришга имконият беради, деб ўйлайман. Бу тадбир халққа ҳам маъқул бўлади, деб ишонаман.

5. Юқорида қайд этилган вазифаларни фақат демократияни, ҳақиқий халқ ҳокимияти бўлган Советларни, ҳуқуққа асосланган давлат қурилишини ривожлантириб, тартиб ва интизомни мустаҳкамлаб, партияда қайта қуришни чуқурлаштириб ва ниҳоят республиканинг миллий-ижтимоий тараққиёти йўлида барча соғлом кучларни бирлаштирибгина ҳал қилиш мумкин.

Бунинг учун партия ташаббуси билан бошланиб кенг халқ оммаси қизғин қувватлаган инқилобий қайта қуриш жараёни катта имкониятлар очиб беряпти. Бундай имкониятлар ҳеч қачон бўлмаган, ўртоқлар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети комиссиялари ва бутун депутатлар корпуси ҳамкорлигига таяниб мамлакатимизда, республикамизда ҳуқуқий давлат шаклланиши, қонун ҳурмат қилиниши ва унга риоя этилиши учун мен қатъият билан иш олиб бораман. Шахсга сиғиниш йилларида ҳам, яқин орада ҳам йўл қўйилган қонунбузарликлардан, зўравонликлардан кўп азият чеккан республикамиз, халқимиз учун бу жуда ҳам муҳимдир.

Республикамиз ҳар бир гражданининг ҳуқуқи ва қадр-қимматини ҳар қандай тажовуздан, у қаерда ва ким томонидан қилинишидан қатъи назар, қаттиқ туриб ҳимоя қилишга сўз бераман.

Демократияни янада ривожлантиришни Президент бошқарувининг асосий вазифаларидан бири деб биламан.

Бу соҳада КПСС Марказий Комитетининг февраль ва март Пленумлари, КПСС нинг XXVIII съезди олдидан умумхалқ муҳокамасига қўйилган Ҳаракат дастури ва янги Устави лойиҳалари, КПСС Марказий Комитетининг таклифига мувофиқ СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари учинчи Съездида СССР Конституциясининг 6-, 7-моддаларининг муҳокама қилингани, Ўзбекистон ССР Конституциясига айнан шу ўзгартиришлар киритилиши бу ишга кенг имконият яратади.

Шу билан бир қаторда демократия — бебошлик, ошкоралик эса — оғизга келганини гапириш эмаслигини ҳам очиқ айтиб қўймоқчиман.

Жиноятчиликнинг кўпайиб бораётгани, жамиятга қарши кучларнинг вазиятни кескинлаштиришга уринишидан, миллий адоватни кучайтириб, оммавий тартибсизликлар келтириб чиқараётганидан халқимиз қанчалик ташвишда эканлигини ҳаммангиз яхши биласиз.

Бунинг оқибатида қандай фожиалар юз бераётгани, халқ қанчадан-қанча моддий ва маънавий зарар кўраётганидан ҳам хабардорсиз. Шунинг учун халқимизнинг, барча миллат вакилларининг хоҳишига, иродасига амал қилиб, давлатимизнинг, жамиятимизнинг сиёсий-маънавий асосларига қарши бўлган ҳар қандай уринишларга чек қўйиш, гражданларнинг ор-номусини ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш, тартиб ва интизомни мустаҳкамлаш учун сизлар билан биргаликда қатъий ҳаракат қиламан.

Бугунги мураккаб ҳал этувчи бир вақтда барча соғлом кучларимиз ҳар қачонгидан ҳам жипсроқ, ҳамжиҳат, бир тан, бир жон бўлиши зарур.

Уларни бирлаштирувчи куч — Ўзбекистон Компартияси, унинг Марказий Комитети, жойлардаги партия ташкилотларидир. Чунки ўтмишдаги хатоларга, шу кунги камчиликларга қарамай ҳозирги жараёнларда аҳолининг барча табақаларини инқилобий ўзгартишлар сари бошқарувчи бошқа куч йўқ.

Компартия республикамизда катта нуфузга эгадир. Унинг вакиллари республикамизнинг Олий ва маҳаллий Советларида кўпчиликни ташкил этади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби сифатида сиз депутатларни ва барча меҳнаткашларни ишонтириб айтаманки, республикамиз партия ташкилотлари ўтмишнинг хато ва нуқсонларига чек қўйиб, ўз фаолиятларини тубдан ўзгартиряптилар.

Ўз фаолиятини танқидий кўз билан таҳлил этиш, ички ишларида демократия ва ошкораликни кучайтириш, халқ билан алоқани янада мустаҳкамлаш — партиямизнинг бугунги кунда кўзга яққол ташланиб турган асосий ҳаракати ва мақсадидир.

Ўртоқлар!

Яна бир марта сизларни Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини ўзимнинг халқ олдидаги, республика олдидаги бурчим, масъулиятим деб ҳисоблашимга ва жонажон Ўзбекистонимизнинг, буюк халқимизнинг совет халқлари қардошлиги оиласида янада фаровон ҳаёти учун бор кучимни сарфлайман, деб ишонтиришимга рухсат бергайсизлар.

Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат М. И. ИБРОҲИМОВ доклади

Ўртоқ халқ депутатлари!

Сессиямиз муҳокамасига «Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонунининг лойиҳаси киритилмоқда.

Маълумки, яқинда СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари учинчи Съезди ўз ишини тамомлади. У жамиятимиз қанчалик жадал ривожланиб бораётганлигини кўрсатди. Революцион қайта қуриш шароитида мамлакатимиз бир ойда босиб ўтаётган йўл эволюцион тараққиёт шароитида бир неча йилларни талаб қилган бўлур эди.

Съезд мамлакатда юз бераётган ҳодисаларни чуқур таҳлил қилиб, ғоят муҳим аҳамиятли қарорларни ишлаб чиқди. СССР Конституциясига мамлакатнинг сиёсий ва иқтисодий негизларига таалуқли бўлган ўзгаришлар киритилди. Съезд КПСС Марказий Комитети ташаббуси билан СССР Конституциясининг 6-ва 7-моддаларини янги таҳрирда қабул қилди. У жамият ҳаётини янада демократиялаш, фикрлар хилма-хиллигини қарор топтириш, халқ оммасининг жамият ишларини бошқаришда иштирок этиши учун кенг имкониятлар очиб бермоқда. Коммунистик ва бошқа сиёсий партияларнинг, жамоат ташкилотлари ҳамда оммавий ҳаракатларнинг тенг ҳуқуқларга эга бўлиши, КПССнинг социализм ва революцион қайта қуриш мавқеида турувчи барча сиёсий кучлар билан амалий мулоқот қилишга тайёрлиги мустаҳкамлаб қўйилди.

Халқ депутатлари Съезди кенг ижодий баҳслашув вазиятида СССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳақида қонун қабул қилди. Президент СССРдаги энг олий мансабдор шахс бўлиб, қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятларининг фаолиятини бирлаштириб туради.

Съездда кўрсатиб ўтилганидек, Президент ҳокимияти совет федерациясини янгилашга хизмат қилиши, республикаларнинг мустақиллигини кучайтиришда, уларнинг территориал бутунлигини ва конституцион ҳуқуқларини ҳимоя қилишда, миллатлар ўртасида туғилаётган низолар ва тўқнашувларни тезда ҳал этишда катта ижобий роль ўйнаши керак.

Шундай қилиб, СССР халқ депутатлари Съезди қабул қилган қарорлар СССР конституцион тузумининг негизларига тааллуқлидир, улар барча совет республикаларининг ҳаётий манфаатларига мосдир.

Ўзбекистон ССР Олий Совети I сессияда республика Конституциясининг бир қанча бўлимлари ва моддаларини қайта кўриб чиқиши, уларни янгиланган СССР Конституциясига ва Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини жорий этишга мувофиқлаштириши керак. Гап энг аввало республика гражданларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш, унинг иқтисодиёти ва социал соҳасини жадал ривожлантириш учун зарур кафолатларни Конституция даражасида таъминлаш ҳақида бормоқда.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми тегишли қонун лойиҳасини тайёрлади. Лойиҳа сизларда бор. Лойиҳадан кўриниб турибдики, Ўзбекистон ССР Конституциясига киритиладиган ўзгаришлар Ўзбекистон ССР Президенти лавозимининг таъсис этилиши билан боғлиқдир.

Президент ҳокимиятини жорий этиш ҳақидаги таклифларни СССР халқ депутатлари ҳам киритишган эди. Иқтисодий ва сиёсий ислоҳотни амалга ошириш, истеъмол бозорини барқарор ҳолатга келтириш, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш соҳасида белгиланган чора-тадбирларни амалга ошириш учун самарали бошқарув воситаси зарурлиги кундан-кунга ойдинлашиб бормоқда.

Мана шу салбий ҳодисаларнинг ҳаммаси маъмурий-буйруқбозлик системасини бузиб ташлаш жараёнида ишлаб чиқариш топшириқларини бажаришга, интизом ва уюшқоқликка жуда ёмон таъсир кўрсатмоқда, бир қанча ҳолларда эса ижтимоий-сиёсий вазиятнинг издан чиқишига, қайта қуришга қарши кайфиятларнинг жонланишига олиб келмоқда. Омма жадал суръатлар билан сиёсатда қатнашаётган, кўпгина одамлар туғилаётган низоларни маданий, демократик йўл билан ҳал қила олмаётган бир шароитда бундай ҳодисалар, айниқса, хавфлидир.

Ана шундай вазиятда ҳокимиятнинг обрў-эътиборини тўла-тўкис тиклаш, жамиятда ва давлатда самарали, амалий бошқарувни йўлга қўйиш, ҳар бир корхона, ташкилот, граждан қонунни аниқ ва оғишмай бажаришини таъминлаш жуда муҳим бўлиб қолмоқда.

Шунинг учун ҳам республика Президенти лавозимини жорий этиш ва унга Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг бошлиғи ваколатларини беришни етилган масала деб ҳисобламоғимиз керак.

Ўзбекистон ССРда Президент ҳокимиятини жорий этиш қайта қуриш жараёнлари орқага кетмаслигининг, иқтисодиёт ва мадниятни жадал ривожлантиришнинг, давлат ва жамоат тартибини мустаҳкамлашнинг ишончли гарови бўлади.

Республика Президенти лавозимининг таъсис этилиши қонун чиқарувчи ва суд ҳокимиятларини бир-биридан аниқ ажратиб қўйиш, ҳар бирининг самарадорлигини анча ошириш сари ташланган муҳим қадам бўлади. Шуни ҳисобга олиш керакки, келажакда демократиялаш жараёнлари янада чуқурлашиб борган сари, ўз-ўзини бошқариш асослари, корхоналар ва регионларнинг хўжалик соҳасидаги мустақиллиги амалга ошган сари барча ижтимоий кучларни жипслаштирувчи кучли Президентлик ҳокимиятининг аҳамияти ортиб боради.

Бизнинг республикамизда Президентлик ҳокимияти мураккаб вазиятда таъсис этилмоқда. Қайта қуриш, ошкоралик халқ хўжалигини ривожлантиришда, аҳолига зарур турмуш шароитларини яратиб беришда кўпгина мураккаб, ҳал қилинмаган муаммолар борлигини очиб ташлади. Мана шу асосда айрим вилоятларда ижтимоий-сиёсий вазият издан чиқди. Жумладан, миллатлараро негизда қонунни бузиш ҳоллари кўпайди. Халқ чайқовчилик кўринишларининг, савдодаги, уй-жой бериш ва камёб молларни тақсимлашдаги бемаънигарчиликларнинг зудлик билан пайини қирқишни талаб қиляпти. Буларнинг барчаси Президент лавозимини кечиктирмасдан жорий этишни талаб қилмоқда. Сизнинг муҳокамангизга Ўзбекистон ССРнинг биринчи Президентини истисно тариқасида республика Олий Советининг ушбу сессиясида сайлаш ҳақида таклиф киритилмоқда.

Қонун лойиҳасидан кўриниб турганидек, кейинчалик Ўзбекистон ССР Президентини республика гражданлари умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлаш йўли билан яширин овоз бериб беш йилга сайлайдилар. Президент вазифани бажаришга киришиш чоғида Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлисида қасамёд қилади.

Президент Ўзбекистон ССР гражданларининг ҳуқуқ ва эркинликлари, Ўзбекистон ССР Конституцияси ва қонунларига риоя қилинишига кафил бўлади. У мамлакат ичида ва халқаро муносабатларда Ўзбекистон ССРнинг вакили бўлади.

Сизнинг эътиборингизга таклиф этилаётган Қонун лойиҳаси Ўзбекистон ССР Президенти зиммасига юклатилган мураккаб ва масъулиятли вазифаларни амалга ошириш учун зарур ваколатларни батафсил белгилаб қўяди. Унга Ўзбекистон ССР қонунларини имзолаш, зарур ҳолларда эса қонун лойиҳаларини такрор муҳокама қилиш ёки овозга қўйиш учун ўз эътирозларини билдирган ҳолда уларни Ўзбекистон ССР Олий Советига қайтариш ваколати берилган. Борди-ю, Олий Советдаги овозларнинг учдан икки қисми илгари қабул қилган қарорни тасдиқласа, Президент қонунни имзолайди. Ҳукумат қарорлари Конституция ва қонун талабларига мос келмаса, Президент уларнинг амал қилишини тўхтатиб туриши мумкин.

Ваколатларнинг бошқа бир туркуми республика давлат органларини тузишга тааллуқлидир. Президент Ўзбекистон ССР Олий Советига тайинлаш, тасдиқлаш ёки сайлаш учун Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раисини, Ўзбекистон ССР Халқ назорати комитетининг раисини, Ўзбекистон ССР Олий судининг раисини, Ўзбекистон ССРнинг Бош давлат ҳакамини тақдим этади. Олий суднинг раисидан бошқа мана шу мансабдор шахсларнинг ҳаммасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Президентининг тавсияси билан ҳам эгаллаб турган лавозимидан озод қилади.

Президентнинг бошқа вазифалари ҳам бўлади. Булар — мукофотлаш ва Ўзбекистон ССР фахрий унвонларини беришдан, Ўзбекистон ССР гражданлигига қабул қилиш тўғрисидаги, бошпана бериш тўғрисидаги масалаларни ҳал қилишдан, шунингдек, Ўзбекистон ССР судлари томонидан ҳукм қилинган гражданларни авф этишдан ҳам иборатдир.

Президентлик Кенгаши муҳим давлат вазифаларини бажариши назарда тутилмоқда. Президентлик Кенгашининг аъзолари Президент томонидан тайинланади. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўз лавозимига кўра Кенгаш ҳайъатига киради. Кенгаш мажлисларида Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси ва Қорақалпоғистон АССР Олий Советининг Раиси қатнашиши мумкин. Шундай қилиб, Президентлик Кенгаши республиканинг раҳбар органлари белгилайдиган йўлни амалга оширишда ғоят муҳим роль ўйнайди, иқтисодий ва социал ривожланиш масалаларини, миллатлараро ва бошқа ҳар қандай низоларни тез, ғайрат-шижоат ва билимдонлик билан ҳал қилади, дейиш учун ҳамма асосларга эгамиз.

Ўртоқ халқ депутатлари!

Президентга Ўзбекистон ССР Конституциясининг махсус бобини бағишлаш назарда тутилаётганлигига эътибор берган бўлсангиз керак. Бу бобда Президентни сайлаш тартиби, унинг ваколатлари ва масъулияти, бошқа давлат органлари билан ўзаро муносабатлари белгилаб қўйилади. Бу ваколатнинг энг муҳими шундан иборатки, Президент давлат ҳокимияти ва бошқарувининг олий органлари бир-бирлари билан яқиндан ҳамкорлик қилишини таъминлаши керак. Президентнинг мана шундай мувофиқлаштирувчи фаолияти унинг энг асосий вазифаларидан бири бўлиб қолади. Бу ҳол бутун давлат механизми ишининг самарадорлигини анча ошириш имконини беради.

Ўзбекистон ССР Президенти лавозими таъсис этилиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети ва унинг Президиумининг ҳуқуқий мақоми анча ўзгаради. Республика Олий Совети ишига унинг Раиси раҳбарлик қилади. Олий Совет бутун диққат-эътиборни қонун чиқариш фаолиятига ва ўзига ҳисобот берувчи органларни назорат қилишга қаратади. Олий Совет Президиуми масаласига келганда шуни айтиш керакки, унинг зиммасига Ўзбекистон ССР Олий Советининг ишини ташкил этиш, Олий Совет сессияларини тайёрлаш, унинг доимий комиссиялари фаолиятини уйғунлаштириш вазифаси юкланади. Бундан ташқари, Президиум зиммасига қонун лойиҳалари ҳамда давлат ҳаётининг бошқа муҳим масалаларини халқ муҳокамасига қўйишни ташкил этиш вазифаси юкланади.

Президиумнинг ҳайъати ҳам ўзгартирилади. Унинг ҳайъатига Олий Совет Раисининг ўринбосарлари, доимий комиссияларнинг раислари кирадилар.

Шундай қилиб, республикамизда Президент лавозимининг жорий этилиши қайта қуриш энг мураккаб паллага кирган бир вақтда давлатни такомиллаштиришнинг таркибий қисми бўлмоқда. Ўзбекистон ССР Президенти лавозимининг таъсис этилиши ҳокимият механизмининг самарадорлигини, барқарорликни, қонунийликни, ҳуқуқ-тартиботни кескин ошириш воситаси бўлади. Бу шубҳасиз.

Шу билан бирга Ўзбекистон ССР Президенти лавозимининг таъсис этилиши шахсий ҳокимият тузуми кучайишини англатмаслигини таъкидлаб ўтиш зарур.

Қонун лойиҳасида Ўзбекистон ССР Олий Советининг, Конституцион назорат комитетининг ҳуқуқлари, ваколатлари тўғрисида батафсил гапирилади. Улар президентлик ҳокимиятини мувозанатга келтириб турувчи ўзига хос восита вазифасини бажаради.

Олий Совет — қонун чиқарувчи, ҳукумат эса — ижро этувчи бошқарувчи орган бўлиб қолади. Президент — қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятни бир-бирига боғлаб турувчи мустаҳкам бўғинга айланади. Президентлик ҳокимияти биринчи навбатда чиқарилаётган қонунлар ва қарорлар фаол бажарилиши, қоғозда қолиб кетмасдан амал қилиши учун таъсис этиляпти, дейиш мумкин.

Президент лавозими таъсис этилгач, республика ҳукумати янада самаралироқ ишлай бошлайди. Амалга оширилаётган тадбирларнинг натижаси учун масъулияти ошади. Қонун лойиҳасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Министрлар Совети эндиликда ҳар йили ўз фаолияти ҳақида Ўзбекистон ССР Олий Советига ҳисобот бериши, шунингдек, Президентни мунтазам хабардор қилиб бориши керак бўлади. Ўзбекистон ССР Президенти республика министрларини, Давлат комитетларининг раисларини тайинлайди, сўнгра бу қарорларни Ўзбекистон ССР Олий Совети тасдиғига киритади. Президент Ўзбекистон ССР Олий Советида Ўзбекистон ССР Министрлар Советини истеъфога чиқариш масаласини қўйиши ҳам кўзда тутилган.

Кеча Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди. Пленум Ўзбекистон ССР Конституциясидаги 6-, 7- ва 49-моддаларнинг таҳририни ўзгартириш тўғрисидаги қонун чиқариш ташаббуси билан Ўзбекистон ССР Олий Советига кириш ҳақида бир овоздан қарор қабул қилди, Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳақида таклиф киритди.

Асосий Қонуннинг 6-моддасида Ўзбекистон Коммунистик партияси, бошқа сиёсий партиялар, шунингдек, касаба союз, ёшлар ва бошқа жамоат ташкилотлари ҳамда оммавий ҳаракатлар халқ депутатлари Советларига сайланган ўз вакиллари орқали ҳамда бошқа шаклларда Совет давлатининг сиёсатини амалга оширишда, давлат ва жамоат ишларини бошқаришда қатнашадилар, деб ёзиб қўйишга келишилди.

Лойиҳанинг 7-моддасида барча сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари ва оммавий ҳаракатлар ўз программалари ва уставларида кўзда тутилган вазифаларни бажарган вақтларида Ўзбекистон ССР Конституцияси ва совет қонунлари доирасида иш олиб боришлари айтилди.

Совет Конституцион тузумини ва социалистик давлатнинг яхлитлигини зўрлик йўли билан ўзгартиришни, унинг хавфсизлигини путурдан кетказишни, социал, миллий ва диний нифоқни авж олдиришни мақсад қилиб қўйган партиялар, ташкилотлар ва ҳаракатларнинг тузилишига ва фаолият кўрсатишига йўл қўйилмаслиги алоҳида кўрсатилди.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 6- ва 7-моддаларини янги таҳрирда қабул қилиш замон талабига бутунлай мосдир. Уларнинг мазмуни СССР халқ депутатлари Съездида аниқ билдирилган фикрга мос келади. Шу билан бирга бу моддаларда социализмга қарши чиқишга ҳаракат қилаётган, демократия деганда бебошликни тушунаётган, эркин фикр билдиришни сафсатабозлик ёки экстремизм билан адаштираётган масъулиятсиз унсурлар жиддий огоҳлантирилади.

Ҳурматли халқ депутатлари! «Ўзбекистон ССР Президенти лавозимини таъсис этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Конституциясига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасининг асосий қоидалари қисқача айтганда ана шундай

Ўзбекистон ССР Конституциясига таклиф қилинаётган ўзгаришларни Ўзбекистон ССР халқ депутатлари, барча меҳнат коллективлари ва гражданлар қўллаб-қувватлайдилар, уларнинг куч-ғайратлари билан бу ўзгаришлар амалга ошади, деб ишонч билдиришга рухсат бергайсиз. Буни биз республикамиз олдида турган мураккаб вазифаларни муваффақиятли ҳал этишнинг кафолати, деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Мандат комиссиясининг раиси депутат Ш. М. МИРЗИЁЕВ доклади

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг бўлиб ўтган сайлови Ўзбекистон ССР сиёсий системаси ислоҳотининг муҳим босқичларидан бирига якун ясади. Юз минглаб сайловчилар номзодларни кўрсатишда, сайловолди мунозараларида ғоят манфаатдорлик билан иштирок этдилар. Сайлов қайта қуриш жараёнига уйғун қўшилиб, уни қўллаб-қувватлашда умумхалқ референдумига айланди. Ўзбекистон ССР Олий Советининг 23 кишидан иборат қилиб сайланган Мандат комиссияси Ўзбекистон ССР Конституциясининг 104-моддасига амал қилиб, 1990 йил 18 февраль ва 4 март кунлари сайланган Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ваколатларини текширди ва мазкур иш натижаларини сизнинг эътиборингизга ҳавола қилади.

Ўзбекистон ССР Конституциясига, сайлов тўғрисидаги Қонунга мувофиқ 500 та сайлов округида халқ депутатлари сайлови ўтказилди. Сайлов округларида Ўзбекистон ССР Конституциясига ва сайлов тўғрисидаги Қонунга мувофиқ сайлов ўтказилиши учун зарур шароитлар яратилди.

Маълумки, янги Қонунга биноан депутатликка номзодларни кўрсатиш борасида меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотларининг имкониятлари кенгайтирилди. Бу ҳуқуқ биринчи марта сайловчиларнинг истиқомат жойларидаги йиғилишларига берилди. Кўрсатилган номзодларни, уларнинг сайловолди программаларини муҳокама қилиш ва номзодларни рўйхатдан ўтказишга тавсия этиш тўғрисидаги қарорнинг қабул қилиниши учун 30 та сайлов округида округ сайловчилари вакилларининг конференциялари ўтказилди. Сайловолди тадбирлари асосан рўй-ростлик ва ошкоралик вазиятида ўтди. Сайлов куни сайлов участкаларида, сайлов комиссияларининг мажлисларида овозларни ҳисоблаб чиқиш ва сайлов натижаларини аниқлаш чоғида депутатликка номзодларнинг ишончли вакиллари, меҳнат коллективларининг, жамоат ташкилотларининг намояндалари, оммавий ахборот ходимлари ҳозир бўлдилар. 500 та мандатга жами 1490 киши халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатилди. Депутатликка номзодлардан 129 киши сайловчиларнинг истиқомат жойларидаги йиғилишларида кўрсатилди. Шундай қилиб, реал муқобил сайлов тажрибасига асос солинди. 1134 киши Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб рўйхатдан ўтказилди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Мандат комиссияси ўзига тақдим этилган депутатларни рўйхатга олиш тўғрисидаги сайлов комиссияси протоколларини, уларнинг тегишли округларда овозга қўйилишга розилиги тўғрисидаги аризаларини текшириб, барча номзодларнинг рўйхатга олиниши қонуний, деб ҳисоблайди, Марказий сайлов комиссиясида сайлов комиссияларининг протоколлари асосида сайлов якунларига кўра сайланган 463 депутат рўйхатдан ўтказилди.

Сайловга якун ясаб, Марказий сайлов комиссияси, округ ва участка сайлов комиссиялари умуман сайловнинг Конституция ва сайлов тўғрисидаги қонун талабларига мувофиқ ўтказилишини таъминлаганликларини таъкидлаб ўтиш зарур. Айни бир вақтда Мандат комиссияси Марказий сайлов комиссияси унинг фаолияти даврида 530 тадан ортиқ хат ва телеграмма келганини ҳамда икки мингдан ортиқ граждан сайловни уюштириш масалалари хусусида қабулда бўлганлигини Ўзбекистон ССР Олий Советига маълум қилиш зарур, деб ҳисоблайди. Гражданлар сайлов комиссиялари ишидан, номзодларни кўрсатишнинг уюштирилишидан қониқмаганликларини айтдилар.

Марказий сайлов комиссияси номзодларнинг сайловолди тадбирларида тенг бўлмаган шароитда қатнашганликлари тўғрисидаги, номзодларнинг, уларнинг ишончли вакилларининг бир-бирларига қўпол муносабатда бўлганликлари ҳақидаги, сайловчиларга тазйиқ ўтказишга уринишлар тўғрисидаги шикоятларни ҳам кўриб чиқди. Айрим сайлов округларида сайловга тайёргарлик бир ёқлама тарзда ёритилганига эътибор қаратилди.

Мандат комиссияси Марказий сайлов комиссиясининг унинг номига тушган аризалар ва шикоятларни текшириш натижалари тўғрисидаги ахборотини кўриб чиқди. Марказий сайлов комиссияси 168-Фурқат сайлов округида сайлов натижаларини шубҳа остига қўйувчи қонун бузишлар бўлганини аниқлади. Бу округдаги сайлов ҳақиқий эмас, деб топилди. Мазкур округда сайлов қайтадан ўтказилади.

Комиссия Ўзбекистон ССРнинг 463 нафар халқ депутати ваколатини эътироф этиш мумкин, деб ҳисоблайди. Ана шу депутатларни тегишли округларда овоз беришда иштирок этган сайловчиларнинг зарур миқдори — яъни 50 фоиздан ортиғи сайлади.

17 миллат вакили Ўзбекистон ССР халқ депутатлари этиб сайланди. Барча халқ депутатларидан 84,6 фоизи биринчи марта республика давлат ҳокимиятининг олий нуфузли органига сайланган, 434 халқ депутати ёхуд 93,7 фоизи КПСС аъзоси ёки аъзоликка номзоддир.

Ўзбекистон ССР Олий Совети республика аҳолисининг ижтимоий-ҳунар структурасини етарлича тўла акс эттиради. Олий Совет таркибида — 105 халқ депутати ёки 22,6 фоизи саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа ходимларидир. 111 халқ депутати ёки 23,9 фоизи қишлоқ хўжалиги меҳнатчиларидан иборат. Орамизда 93 депутат ёки 20 фоизи — ишчи ва оддий колхозчилар, яъни ўз меҳнати, аниқ ишлари билан жамиятимизни янгилаш программасини амалга ошираётган кишилардир.

Сайловчилар 18 та депутат мандатини ёки 3,8 фоизини илмий ва ижодкор зиёлилар вакилларига топширдилар. Депутатлар орасида 301 киши ёки 65 фоизи 30 ёшдан 50 ёшгача, 18 депутат 30 ёшга етмаган кишилардир, 47 нафар халқ депутати хотин-қизлардир.

Давлат ҳокимияти олий органига сайланган депутатларнинг билим даражаси қуйидаги маълумотлар билан ифодаланади. 372 халқ депутати ёки 80,3 фоизи олий ва тўлиқсиз олий маълумотга, депутатларнинг еттидан бир қисми илмий даражага ёки илмий унвонга эга, шу жумладан 4 нафари академик, 91 депутат ёхуд 19,6 фоизи умумий ўрта ёки ўрта махсус маълумотга эга.

Халқ депутатлари орасида 38 киши ёки 8,2 фоизи саноат бирлашмалари ва корхоналарининг раҳбарлари, 55 киши ёки 11,8 фоизи колхозлар, совхозлар, агросаноат бирлашмаларининг раҳбарларидир. Депутатлар орасида 36 киши фан, олий мактаб, маориф, 20 киши халқ соғлиғини сақлаш, 9 киши маданият ва санъат, 7 киши оммавий ахборот воситаларининг ходимларидир. Халқ депутатлари орасида 90 нафар (19,4 фоиз) партия ходими бор. Ўзбекистон ССР Қуролли кучларидан 7 киши халқ депутати бўлди.

Келтирилган маълумотлардан кўриниб турибдики, Ўзбекистон ССР халқ депутатлари таркиби давлат ҳокимияти янги олий органларининг самарали ишлаши имкониятини таъминлайди.

Ўртоқлар! Олий Совет Мандат комиссияси Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ана шу юксак номни шараф билан оқлаб, халқ депутатлари олдига қўйилган талабларга жавоб берадилар, деб ишонч билдиради.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

Жойларда тартибни таъминлаш, халқ хўжалиги тармоқларининг узлуксиз ишлаши учун нормал шароит яратиш, маҳаллий аҳамиятга молик турли масалаларнинг аҳоли томонидан кўриб чиқилиб, мустақил ҳал этилиши мақсадида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қабул қилиб, қишлоқлар, қўрғонлар ва аҳоли яшайдиган бошқа манзилгоҳлар аҳолиси вакилларининг кенгашлари тўғрисидаги Мувақкат низомни тасдиқлади.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетлари, район ва шаҳар ижроия комитетларига ушбу Низомни халқ депутатлари қишлоқ ва қўрғон Советларининг ижроия комитетларига, хўжаликлар, муассасалар ва ташкилотларнинг раҳбарларига етказиш ва уни амалга оширишни таъминлаш топширилди.

ҚИШЛОҚ, ҚЎРҒОН ВА АҲОЛИ ЯШАЙДИГАН БОШҚА МАНЗИЛГОҲЛАР ВАКИЛЛАРИНИНГ КЕНГАШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

МУВАҚҚАТ НИЗОМ

1. Жойларда тартибни таъминлаш, халқ хўжалиги тармоқларининг узлуксиз ишлаши учун нормал шароит яратиш, маҳаллий аҳамиятга молик турли масалаларнинг аҳоли томонидан кўриб чиқилиб, мустақил ҳал этилиши мақсадида қишлоқлар, қўрғонлар ва аҳоли яшайдиган бошқа манзилгоҳлар аҳолиси вакилларининг маҳаллий жамоатчилик фикрини ифодалайдиган кенгашлари тузилади.

2. Аҳоли вакилларининг кенгашлари СССР Конституцияси ва Ўзбекистон ССР Конституцияси, СССР қонунлари ва Ўзбекистон ССР қонунлари доирасида ишлайди ва ўзини сайлаган органлар олдида ҳисоб беради.

3. Аҳоли вакилларининг кенгашлари гражданларнинг истиқомат жойларидаги умумий йиғилишларда ва йиғинларда тузилади ҳамда ўз фаолиятини халқ депутатлари маҳаллий Советлари, жамоат, кооператив ташкилотлари, территориал-тармоқ бошқарув органлари, аҳоли ижтимоий ҳаваскорлиги бошқа маҳаллий органлари, шунингдек, гражданларнинг истиқомат жойларидаги умумий йиғилишлари, йиғинлари орқали амалга оширади.

Аҳоли вакилларининг кенгашлари икки йил муддатга тузилади. Ваколат муддати тугагунча гражданларнинг истиқомат жойидаги умумий йиғилиши ёки йиғини қарорига биноан вакилларнинг кенгашлари қисман ёки тўлиқ қайта сайланиши мумкин.

4. Аҳоли вакилларининг кенгашларига ҳар 100 кишидан 1 киши сайланади. Овозларнинг ярмидан кўпини олган кишилар сайланган ҳисобланади. Аҳоли вакиллари кенгаши сайланганидан кейин унинг шахсий состави халқ депутатлари маҳаллий Совети томонидан рўйхатга олинади.

5. Аҳоли вакилларининг кенгаши ўз сафида аҳолининг ҳамма табақаларини бирлаштиради ва аҳоли орасида муносиб обрў қозонган энг яхши кишилардан иборат бўлади (улар халқ депутатлари маҳаллий Советларнинг, партия ва бошқа жамоат ташкилотларининг, руҳонийларнинг вакиллари бўлиши мумкин).

6. Аҳоли вакиллари кенгашининг фаолияти маънавий-ҳуқуқий тарбияга, пайдо бўлаётган масалалар юзасидан оқилона ва вазмин қарорлар қабул этилиши учун вазият яратишга қаратилган бўлиши ва ҳуқуқ-тартиботни таъминлашга кўмаклашиши лозим.

7. Аҳоли вакилларининг кенгаши вужудга келган маҳаллий аҳамиятга молик можароли масалаларни ўз ваколатларига мувофиқ халқ депутатлари маҳаллий Советлари билан биргаликда ҳал қилади.

8. Советларга чегарадош территорияларнинг аҳолиси манфаатларига дахлдор масалалар халқ депутатлари тегишли Советлари билан биргаликда ҳал этилади.

9. Аҳоли вакилларининг кенгаши маҳаллий аҳолида вужудга келаётган масалаларни ҳал қилиш учун зарурат туғилган тақдирда 3—5 кишидан иборат ўз вакилларини тегишли идораларга юборади.

10. Аҳоли вакилларининг кенгаши жамоат тартиби бузилган ва низоли вазиятлар вужудга келган тақдирда гражданларнинг шахсий хавфсизлигини таъминлаш ва уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш чора-тадбирларини амалга ошириши лозим.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузурида Илмий, инженер ва бошқарув кадрларини тайёрлаш ишларини мувофиқлаштириш комиссиясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Қарорда жумладан, бундай дейилади:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузурида Илмий, инженер ва бошқарув кадрларини тайёрлаш ишларини мувофиқлаштириш комиссияси тузилсин.

Комиссия иш аппаратининг раҳбари айни вақтда унинг масъул котиби эканлиги белгилаб қўйилсин.

Комиссиянинг асосий вазифаси кадрлар тайёрлаш миллий дастурини тузиб чиқишдан ва уни амалга ошириш ишларини уюштиришдан, умумий таълим мактабидан бошлаб юқори малакали кадрларни аниқлаш, танлаш ва тарбиялаш воситасини вужудга келтиришдан иборат, деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Илмий, инженер ва бошқарув кадрларини тайёрлаш ишларини мувофиқлаштириш комиссияси тўғрисидаги Низомни икки ҳафта муддатда тайёрлаб, тасдиқлаш учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига тақдим этсин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ИЛМИЙ, ИНЖЕНЕР ВА БОШҚАРУВ КАДРЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШГА ДОИР ИШЛАРНИ МУВОФИҚЛАШТИРИШ КОМИССИЯСИНИНГ ҲАЙЪАТИ

1. Воҳидов Ш. А. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси (раис)
2. Абдуллаев Ф. Ҳ. — физика-математика фанлари доктори (Ўзбекистон ССР Фанлар академияси иссиқлик физикаси бўлими)
3. Асқаров А. А. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиумининг аъзоси
4. Алимов Ш. О. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министри
5. Аюпов Ш. А. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Математика институти директорининг ўринбосари
6. Бурхонов С. — биология фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Биохимия институтининг катта илмий ходими
7. Ғуломов К. Ғ. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, «Қуёш физикаси» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори
8. Ғуломов С. С. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Тошкент халқ хўжалиги институтининг ректори
9. Жалилов А. Т. — техника фанлари доктори, ТошПИ ректори
10. Жонибеков В. А. — СССР космонавт-учувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР халқ депутати
11. Журавлев В. Н. — В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори
12. Исроилов З. З. — физика-математика фанлари номзоди, республика «Ниҳол» илмий марказининг директори
13. Исҳоқов И. И. — Ўзбекистон ССР Давлат план комитети раисининг ўринбосари
14. Қобулов В. Қ. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, «Кибернетика» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори
15. Қорабоев М. Қ. — техника фанлари доктори, Ўзбекистон Компартияси Фарғона область комитетининг секретари
16. Каримов Р. И. — Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитетининг раиси
17. Маҳмудов А. С. — «Алгоритм» заводининг директори
18. Нажмиддинов А. Ҳ. — техника фанлари номзоди, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети фан-техника тараққиёти бўлимининг мудири
19. Носиров П. Ҳ. — иқтисод фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Иқтисодиёт институти бўлимининг мудири
20. Носиров А. Н. — Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари
21. Нурали Қобул — ёзувчи, «Юлдузча» нашриётининг директори
22. Ражабов Т. Д. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси илмий асбобсозлик марказий лойиҳа-конструкторлик технология бюросининг директори
23. Рашидов Т. Р. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, СССР Илмий ва инженерлик жамиятлари уюшмаси Ўзбекистон республика ташкилотининг раиси
24. Саидов А. — ҳуқуқшунослик фанлари номзоди, Ўзбекистон комсомоли ёшлар ташкилотлари комитетининг раиси
25. Салоҳиддинов М. С. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти
26. Сафоев С. С. — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Мафкура бўлими секторининг мудири
27. Тешабоев Ф. Т. — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Хорижий алоқалар секторининг мудири
28. Умархўжаев М. И. — филология фанлари доктори, Андижон чет тиллар педагогика институтининг ректори, СССР халқ депутати
29. Утениёзов К. У. — доцент, Нукус давлат дорилфунунининг ректори
30. Файзуллаев А. А. — психология фанлари номзоди, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети малака ошириш институти психология кафедрасининг мудири
31. Холмуродов А. Ғ. — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти
32. Ҳусаинов Р. З. — «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори
33. Юсупбеков Н. Р. — техника фанлари доктори, «Тошкент машинасозлик институти» тажриба-ўқув илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг ректори
34. Юсупов К. Ю. — Ўзбекистон ССР халқ таълими министри
35. Юсупов Э. Ю. — СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, В. И. Ленин номли ТошДУ ректори
36. Юсупов А. А. — «Зенит» заводининг директори
37. Ёрмуҳамедов Ш. Я. — физика-математика фанлари доктори, Алишер Навоий номли Самарқанд давлат дорилфунунининг декани
38. Ҳошимов Ў. — «Шарқ юлдузи» журналининг бош муҳаррири
39. Мелкумов А. Н. — «Совпластитал» қўшма ишлаб чиқариш корхонасининг бош директори

ОГАҲИЙ—ШОИР, ТАРИХЧИ, ТАРЖИМОН

Муҳаммад Ризо Огаҳий ўзининг бой ва ранг-баранг ижоди билан ўзбек классик адабиётига кириб келди. Унинг адабий мероси 22 асардан иборат бўлиб, уларнинг қўлёзмалари мамлакатимизнинг илмий хазиналарида сақланмоқда. Огаҳий классик шеъриятнинг инсонпарвар йўналишини ривожлантириб, уни ўз замонасининг илғор фикрлари билан бойитди. У авлодлар хотирасида ёзувчи бўлибгина эмас, айни вақтда тарихчи ва таржимон бўлиб ҳам қолган. Хоразмнинг 1839 йилдан 1872 йилгача бўлган солномаси унинг қаламига мансуб бўлиб катта тарихий аҳамиятга эгадир. Ажойиб сўз устаси таваллуд топган куннинг 180 йиллигига бағишлаб Тошкентда ўтказилган тантанали кечада шу ҳақда гапирилди.

Огаҳий истеъдодининг мухлислари, шоирлар ва адиблар, шаҳар жамоатчилигининг намояндалари, шоир Ватани — Хоразм вакиллари Навоий номли театрга йиғилдилар.

Кечани Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳайъатининг биринчи котиби Одил Ёқубов очди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ҳамид Ғулом Огаҳийнинг ҳаёти ва ижодини таърифлаб берди. Сўзга чиққан шоир Эркин Самандаров, «Ёшлик» журналининг бош муҳаррири Омонбой Матчонов, Хоразм областидаги Огаҳий номли колхоз раиси Отаназар Пирназаров, бастакор Матниёз Юсупов адиб ижодининг аҳамияти шу кунларда ҳам барқ уриб турганлиги ҳақида гапирдилар. Огаҳий асарларининг ижтимоий йўналиши юксаклигини таъкидладилар.

Нотиқлар Огаҳийнинг лирик шоир сифатидаги ижоди ўзига хослигини таъкидлаб, унинг «Севги тумори» девонида тўпланган назмий меросини эслатиб ўтдилар. Бу девонда у Алишер Навоий, Низомий, Ҳофиз ва ўзидан олдин яшаб ўтган бошқа шоирлар анъаналарига яқинлашган. Огаҳийнинг ғазаллари хусусида алоҳида гапирилди. Уларда адиб ўзини беназир назм устаси сифатида намоён этган. Сўзга чиққанлар Огаҳий ижодий меросининг бадиий таржима билан боғлиқ томони хусусида ҳам тўхталиб ўтдилар. Унинг таржимонлик фаолияти туфайли китобхонлар Шарқ шеъриятининг нодир намуналари — Низомийнинг «Етти гўзал», Деҳлавийнинг «Саккиз жаннат», Жомийнинг «Юсуф ва Зулайҳо», «Боғу баҳор», «Соломон ва Абсол» асарлари билан танишдилар.

Шу билан бирга, дейишди кеча иштирокчилари, Огаҳий ижодий мероси маънавий жиҳатдан бебаҳо эканлигига қарамай, у кенг китобхонлар оммасига яхши таниш эмас. Шу ўқув йилигача сўз устасининг ижоди мактабларда ўқитилмас эди, фақат шу йилдан унинг ижодини ўрганиш учун адабиёт дарсларида уч соат ажратилди. Шоир асарларини рус тилига таржима қилиш иши ҳам ёмон аҳволда — улар ҳали амалда таржима қилинмаган. Нотиқлар Огаҳий туғилган куннинг 180 йиллиги шарафига ўтказилган юбилей тантанаси расмий тадбир бўлиб қолмасдан, ўзбек адабиёти классигининг ижодини ўрганишда янги, самарали босқичнинг муқаддимасига айланиши лозимлигини таъкидладилар.

Хоразм ва Ўзбекистон пойтахти артистлари иштирокидаги санъат усталарининг концерти кеча расмий қисмининг давоми бўлди.

Кечада Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ў. Р. Умарбеков иштирок этди.

(ЎзТАГ).

Наврўз

ТАНТАНАЛАР ДАВОМ ЭТЯПТИ

● ОРЖОНИКИДЗЕ ноҳиясида бошланган баҳор тантаналарини ноҳиядаги Н. Некрасов номли марказлашган кутубхона ходималари уюштирган «Ассалом, Наврўз» аталмиш адабий-мусиқавий чиқишлар давом эттирди.

Кутубхоначилар Шоира Қурбонова ва Гулнора Ҳаитбоева ташкил этган ушбу кечада Ойбек номидаги 2-ўрта мактабнинг 11-«Б» синфи қизлари М. Исажонова, А. Нуралиева, Ф. Анорқулова, М. Аширматова ва бошқалар баҳор мавзусидаги шеърлардан ўқидилар. Маданият уйи ҳаваскорлари айтган қўшиқлар йиғилганларни рақсларга тортдилар.

Жумҳуриятимизнинг ҳамма музофотларида бўлганидек, ноҳияда ҳам Наврўзнинг хуш тантаналари давом этаяпти.

● ПОЙТАХТНИНГ Чилонзор даҳасидаги «Билим» кутубхонаси хизматчилари 26 март куни Тошкент давлат маданият институтининг талабалари билан бирга малака ошириш институтининг тингловчиларини кутиб олишади. Учрашувда Наврўз хурсандчиликлари, ўйин-кулгу, шеърхонлик каби байрамга мос кайфият уйғотувчи тадбирлар билан бирга «Анъаналар ва замонавийлик» мавзусида суҳбатлар давраси ҳам уюштирилади. Мусоҳабадан мақсад — Наврўзни байрам қилишда қандай янги одатлар пайдо бўлганлигини ўрганишдир. Унда бошқа шарқ мамлакатларида байрамнинг қандай ўтишлиги, уларнинг бир-биридан фарқи ҳақида ҳам фикрлар айтилади.

Кутубхонада байрам муносабати билан китобларнинг алоҳида кўргазмаси очилган. Тадбирни «Билим»нинг директори муовини Е. В. Сверженская ва кутубхоначи Раъно Ирисқуловалар олиб боришади.

Р. ХУДОЁРОВ.

БАЙНАЛМИЛАЛ ДАВРА

НАВРЎЗИМИЗНИ диёримизда истиқомат қилувчи бошқа барча миллат вакиллари ҳам зўр хурсандчилик билан байрам қилмоқдалар. Шу боис Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институтида бўлиб ўтган тантана — «Наврўз—байналмилал байрам» деб номланди.

— Мақсадимиз Шарқда қайта тикланган энг қувончли байрамни фақат нишонлашдан иборат эмас,— деди институт директори Азиза Орипова,— балки, жумҳуриятимизда яшаётган бошқа миллат вакилларини ҳам қадимий урф-одатларимиз, энг яхши анъаналаримиз билан таништиришдан иборатдир.

Шунинг учун бўлса керак, байрамда ўзбек миллий либослари — атлас кўйлак, бахмал нимча ва ироқи дўппи, беқасам тўн кийган рус, корейс ва яна бошқа турли миллатга мансуб ёшларни кўплаб учратдик. Тошкент шаҳрининг барча ноҳияларидаги рус мактабларида таълим олувчи ўқувчилар Наврўз байрамида фақат томошабин бўлмай, балки, ўзлари ҳам фаол иштирок этдилар. Жумладан, ҳар бир ноҳиядан келган ёшлар ўзлари учун ажратилган вақтда ўзбек халқ қўшиқларини маромига етказиб ижро этдилар. Шунингдек, саҳнада баҳор, дўстлик, тинчлик ва меҳнатни тараннум этувчи шеърлар янгради. Томошабинлар, айниқса, Куйбишев ноҳиясидаги 120-мактабнинг юқори рус синфлари ўқувчилари ижросидаги Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи» асаридан саҳналарни, шунингдек, С. Раҳимов ноҳиясидаги 242, 15-мактаб, Ленин ноҳиясидаги 110-мактаб ўқувчилари тайёрлаб келган композицияларни қизиқиб томоша қилдилар.

— Мен бугунги байрамдан олам-олам таассурот олдим,— деди Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг рус мактабларида ўзбек тилини ўқитиш кафедраси доценти Марям опа Усмонова.— Чунки, биз бугун рус ва бошқа миллат вакилларининг бизнинг нафақат миллий тилимизни, балки, қадимий урф-одатларимизни ҳам ўрганишга жиддий киришганликларининг гувоҳи бўлдик. Бу эса, энг аввало, рус мактабларида ўзбек тилини ўқитиш ҳам бир мунча яхшиланганлигидан далолатдир.

Шунингдек, байрам иштирокчилари ўқувчилар тайёрлаб келган ижодий ишлар кўргазмасини ҳам қизиқиб томоша қилдилар. Жумладан, ўқувчилар тайёрлаган Наврўз таомлари, миллий таомлар, турли расмлар кўпчиликка манзур бўлди.

Наврўз тантаналарининг иккинчи қисми пойтахтимизнинг Куйбишев ноҳиясидаги 120-мактабда давом этди. Бу ердаги ўзбек тили ўқитувчиси Мавлудахон Холмирзаеванинг номини фақат ноҳия халқ таълими бўлимида эмас, балки шаҳримиздаги жуда кўп педагоглар яхши билишади. У ўзбек бўлмаган миллат вакилларида бизнинг тилимизга, урф-одатларимизга меҳр-муҳаббат уйғотишда жуда кўп ишлар қилмоқда. Айниқса, жумҳуриятимизда ўзгача бир шодиёналик билан байрам қилинаётган бу йилга Наврўзни нишонлашга Мавлудахон ва унинг ўқувчилари жуда катта тайёргарлик кўрдилар. Бу мактаб ён-атрофда истиқомат қилувчиларни шу куни карнай-сурнай садолари уйғотди. Шу маҳаллалик Шораҳмедовлар оиласи ўқувчиларга бош бўлиб тайёрлаган сумалакни кўпчилик тановул қилди.

Байрам иштирокчилари мактаб ҳовлисидаги миллий таомлар билан безатилган дастурхонда меҳмон бўлишгач, ичкарига кириб, ўқувчилар ясаган буюмлар ярмаркаси билан танишдилар. Шунингдек, Наврўзга бағишлаб чиқарилган деворий газеталарга баҳо бердилар. Наврўзга бағишланган композициядан сўнг юқори синф ўқувчилари ижросида А. Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи асосида тайёрланган саҳналарни намойиш этдилар.

— Мен Кумушбибини севиб қолдим,— дейди 11 синф ўқувчиси бош роль ижрочиси Людмила Андрюшенко,— шундай ажойиб асар яратган буюк ўзбек адибига таъзим қиламан, байрамимизнинг мазмунли ўтишини таъминлаган педагогларимиз Нигора Икромова, Ҳосиятхон Аташиковаларга миннатдорчилик билдираман.

З. ЖЎРАЕВА.

ҲАМИША ШУНДАЙ ЎТСИН

Киров ноҳиясининг «Тельман» маҳалла аҳли зўр кайфият билан нишонлаган Наврўз байрами анча вақт халқ ёдида сақланиб қолади.

...Эрталабдан маҳалла аёлларига бош бўлган Шоҳида Расулова раҳбарлигида онахонлар бир кун аввал ўйин-кулги билан бошланган сумалакни очиб, суза бошлашди. Хотин-халажлар уйда тайёрлаб чиққан кўклам таомларидан — кўк сомса, анвойи пишириқлар дастурхон кўрки бўлди. Ҳамманинг чеҳрасида хуш кайфият.

Маҳалла аҳлига маданий хизмат кўрсатиш ниятида шодиёнага ташриф буюрган В. И. Ленин номидаги совет болалар жамғармаси Ўзбекистон бўлими қошида фаолият кўрсатаётган «Нигоҳ» сатира-юмор клуби аъзолари — «Камолот-89» кўригининг ғолиби Абдуқодир Худдиев, «Қизиқчи-89» жумҳурият кўригининг қатнашчиси Дилмурод Шукуров, Фахриддин Мирзаев, Фурқат Салимов ва Саодат Зайдинова каби санъаткорлар тантананинг файзли ўтишини таъминлашди.

Маҳалла теграсида жойлашган 70-ўрта мактабнинг ўқувчи-ёшлари ижросида янграган Наврўз лапарлари, халқ оғзаки ижодидан намуналар, интермедиялар йиғилганларга чексиз завқ-шавқ бағишлади.

— Бу йилги байрамнинг ўзига хос томонларидан бири шу куни «Наврўз» жамғармаси узлуксиз ҳайрия телекўрсатувларининг ташкил этилиши бўлди,— дейди маҳалла комитетининг раиси Мурод Турдихўжаев.— Биз фаолларимиз билан маслаҳатлашиб аввалдан бирор бир кўзга ташланадиган ерга эҳсон қутисини ўрнатишни мўлжаллаб қўйган эдик. Бу ўта кўнгилли, айни пайтда савоб иш бўлгани учун жуда ҳам ошириб-тошириб ташвиқот ҳам қилганимиз йўқ. Маҳалладошларга раҳмат! Уларнинг «Наврўз» жамғармасига баҳоли-қудрат атаб ўтказган эҳсонлари 400 сўмга яқин бўлди. Пулларни дарҳол тегишли жойга етказдик.

Шўх ўйин-кулги, ҳазил-мутойибалар билан ўтган Наврўз айёмида аҳолига катта савдо хизмати уюштирилди. Шу куни маҳалладошларга атаб донг таратган пазанда Турғун ошпаз дамлаган палов дастурхонга тортилди. Бундан буён Наврўз айёмини ана шундай файз-тароват билан кутиб олишга қарор қилинди.

М. МИРАЛИЕВ.

Суратларда: шодиёналардан айрим лавҳалар. Р. ШОЖАЛИЛОВ суратга олган.

ЯХШИ НИЯТ БИЛАН

ТАҒИН билмадиму, лекин баҳорни деҳқон ҳаммадан ҳам ўзгача кутиб олади. Кечагина яхши ният билан ерга қадаган кўчатининг амал олганлигини кўриб бир қувонса, тобора яшариб бораётган чор-атрофни кўриб янада табиати ёришади. Шунинг учун ҳам қадимдан деҳқон наврўзни ўз даласида нишонлаб келади. Калинин ноҳиясидаги Куйбишев номли колхоз меҳнаткашлари бу анъанани бузишмади. Эрталабдан бошланган наврўз тантаналари дала юмушларига уланиб кетди.

Аслида бу ерда экин-тикин ишларининг бошлаб юборилганига бир ойдан ошди. Полиэтилен плёнкаси остига экилган эртаги карам, редиска ва бошқа резаворлар амал олди. Далаларни яшиллик қоплади.

— Баҳорнинг бир куни йилга татийди, деганлар юз карра ҳақ,— дейди раис Зоир Ниёзов.— Бугун бир соат олдин ерга уруғ ташласангиз, эртага бир ҳафта олдин ҳосил оласиз. Буни хўжалигимиз деҳқонларига тушунтириб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Айниқса, оила, коллектив пудрати оммалашгач, ишларимиз янада юришиб кетди. Ҳозиргача далага экилган 50 гектар карамнинг 35 гектари дастлабки ишловдан чиқарилди, озиқлантирилиб сув қуйилди. Плёнка остига сепилган сабзи, пиёз ва бошқа резаворларнинг парвариши ҳам авж олиб кетди.

Наврўз арафасида колхоз деҳқонлари шаҳарликлар дастурхонига ўзларининг дастлабки маҳсулотларини тортиқ қилишди. Уч тоннадан зиёд саримсоқ ва резаворлар жўнатилди. Эрта-индин етилган редиска узишни ҳам бошлаб юборишади. Бу борада хўжаликнинг Саттор Илёсбоев, Баҳром Турсунов, Собир Розиқов ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг миришкорлари, айниқса, баракали меҳнат қилишмоқда.

Ҳосилни эрта етиштиришнинг деҳқонга икки томонлама фойдаси бор. Биринчидан, барвақт сотилган маҳсулот мўмай даромад келтиради. Иккинчидан, экиндан бўшаган майдонларга яна такрорий экиб ҳосил олиш имконияти туғилади.

— Ҳозирги асосий эътибор парвариш билан биргаликда бодринг ва помидор экишга қаратилган,— дейди З. Ниёзов.— Бу йил 25 гектар ерда помидор етиштирамиз. Бунинг 10 гектари плёнка остига экилмоқда. Биз кўчат етиштириш учун мўлжалланган теплица майдонидан ҳам самарали фойдаланишга ҳаракат қилаяпмиз. Ҳозиргача кўчати олинган 2 гектар майдонга ўтқазилган помидор ниҳоллари гулга кирди. Эрта-индин бодринг экишни туғаллаймиз.

Ҳа, хўжаликда кўкламги ишлар қизигандан қизиб бораяпти. Наврўз айёмини кўтаринки руҳда нишонлаган куйбишевлик деҳқонларнинг режалари ҳам баланд.

М. ФАТТОҲОВ.

БУГУН—ХОТИРА КУНИ

УЛАРНИ УНУТМАЙЛИК

Хотира куни. Бу кун халқимиз ўзининг муносиб фарзандларини ёдга олади. Қабристонлар зиёрат қилинади. Шу куни ҳар бир хонадонда Хотира чироғи яна бир бор порлайди. Уруш йиллари фронтга кетиб, бедарак йўқолган, деб ҳисобланиб келаётган юртдошларимиз номлари ҳам ёдга олиниб, уларнинг номаълум қабрлари кўз олдимизга келади.

Газетхонлар эътиборига ҳавола этилаётган рўйхатда ана шундай оилаларнинг бир нечтасига уларнинг қадрдонлари ётган қабрлар ҳақида маълумот берамиз. Албатта, бедарак йўқолганларнинг сони жуда ҳам кўп, лекин уларнинг бирортаси ҳам эътиборимиздан, хотирамиздан четда қолмаслиги керак.

Украина ССР
Запорожье вилояти:

Тошматов Нурмуҳаммад, 1922 йилда туғилган, Тошкент шаҳар, Қорасув ноҳияси, Охунбобоев номли колхоздан. 1944 йил 11 январда халок бўлган. Белоозерки қишлоғида дафн этилган.

РИХСИЕВ Шокир ёки Шукур, 1913 йилда туғилган. Тошкент шаҳар, Киров ноҳия, Еттисув кўчаси, 8-уйдан урушга кетган. 1943 йил 30 октябрда ҳалок бўлган. Белоозерки қишлоғида дафн этилган. Онасининг исми Рихси.

СУЛТОНОВ Солиҳ, 1916 йилда туғилган. Тошкент шаҳар, Сталин ноҳиясидан кетган. 1943 йил 24 октябрда ҳалок бўлган. Родионовка қишлоғида дафн этилган. Рафиқаси Аъзамова Зуҳра.

БЎРОНБОЕВ Абдураҳмон, 1909 йилда туғилган. Тошкент вилояти, Юқори Чирчиқ (ҳозирги Коммунистик) ноҳиясидан кетган. 1943 йил 24 октябрда ҳалок бўлган. Родионовка қишлоғида дафн этилган. Рафиқаси Бўронбоева Бутагул.

АШРАПОВ Толип ёки Тожи Муҳамедович, капитан, комбат ўринбосари, 130-ўқчи дивизия. Туғилган йили кўрсатилмаган. Тошкент шаҳар, Капурская кўчаси, Бўзсув ГЭСи ҳудуди. 1943 йил 3 октябрда ҳалок бўлган. Приазовск ноҳия Воин қишлоғида дафн этилган. Рафиқаси Ашрапова Анора Ҳамзаевна.

АСХЎЖАЕВ Норхўжа, 1916 йилда туғилган. Янгийўл ноҳияси, Куйбишев номли қишлоқ Совети, «Коммунизм» колхозидан кетган. 1944 йил 15 январда ҳалок бўлган. Белоозерки қишлоғида дафн этилган. Рафиқаси Асхўжаева Азиза.

АЛИМОВ Бўстон, Бўтон ёки Бўсин, 1924 йилда туғилган. Пискент ноҳияси, Керовчи қишлоғидан. 1943 йил 28 октябрда ҳалок бўлган. Вознесенко қишлоғида дафн этилган. Отаси Қодиров Алим.

Белоруссия ССР Минск шаҳридаги 352-концлагерда ҳалок бўлган юртдошларимиз:

ГАРИНОВ Зиннат, 1918 йилда туғилган. 1942 йил 20 майда ҳалок бўлган. Тошкент шаҳар Амурская кўчаси, 89-уйда яшаган.

РАҲИМОВ Тўлаган ёки Роҳатов ёки бўлмаса Рихсиев. 1916 йилда туғилган. 1941 йил 12 августда ҳалок бўлган. Калинин ноҳиясидан кетган.

САФАРОВ Берлибой. Берди бўлиши ҳам мумкин, 1922 йилда туғилган. 1942 йил 20 апрелда ҳалок бўлган. Тошкентнинг Тузель қишлоғидан.

Белгород вилоятининг Старий Оскол шаҳри учун бўлган жангларда ҳалок бўлганлар:

ЖАББОРОВ Раҳмон, 1906 йилда туғилган. 1943 йил 8 июлда оғир ярадорликдан сўнг ҳалок бўлган. Приосколье қишлоғида дафн этилган. Ўзи Тошкент шаҳар, Сағбон маҳалласи, 2-тупик, 23-уйда яшаган.

ЖАББОРОВ Қўчқор, 1905 йилда туғилган. 1943 йил 17 июлда ҳалок бўлган. Казачок қишлоғида дафн этилган. Оққўрғон ноҳия, Куйбишев қишлоқ совети, Куйбишев номли колхоздан.

ИСМОИЛОВ Ёқубжон, 1907 йилда туғилган. 1943 йил 22 сентябрда дала госпиталида оғир ярадорликдан сўнг вафот этган. Старий Оскол шаҳрида дафн этилган. Чиноз ноҳия, Чиноз қишлоғидан. Рафиқаси Исмоилова Калтак.

МАРДАДАЕВ Руфат, 1924 йилда туғилган. Кичик сержант. 1943 йил 15 мартда ҳалок бўлган. Старий Оскол шаҳри Ленин кўчасида дафн этилган. Тошкент шаҳар, Киров ноҳия, Фирдавсий кўчаси, 141-уйда яшаган.

СУЛТОНОВ Одил, 1921 йилда туғилган. 1943 йил 28 январда ҳалок бўлган. Верхне-Чуричево қишлоғида дафн этилган. Тошкент шаҳар, Октябрь ноҳия,, Лангар кўчаси, 2-уй. Рафиқаси Юсупова Файзи.

ҲОЖИМАТОВ Ҳасан, 1908 йилда туғилган. 1943 йил 16 июлда ҳалок бўлган. Приосколье қишлоғида дафн этилган. Ўрта Чирчиқ ноҳия, Облиқ қишлоқ Совети, балки Оҳангарон ноҳиясидир.

ҲАЙРУЛЛИН Гайнулла, 1896 йилда туғилган. 1943 йил 28 январда ҳалок бўлган. Старий Оскол шаҳрида дафн этилган. Коммунистик ноҳия, Янгибозор қишлоғидан. Рафиқаси Хайруллина Галия.

Орел вилоятида ҳалок бўлган юртдошларимиз:

НИЕЗОВ Солиҳ Авазович, 1918 йилда туғилган. 1942 йил 9 октябрда ҳалок бўлган. Новосельск ноҳия, Кирики қишлоғида дафн этилган. Тошкент шаҳри, Михайловская кўчаси, 2-уйда яшаган. Онаси Раҳимжонова Ҳожар.

КАРИМОВ Раҳим, 1924 йилда туғилган. 1943 йил 12 августда ҳалок бўлган. Сосновск ноҳия, Хмелевое қишлоғида дафн этилган. Тошкент шаҳар атрофидаги Ленин номли қишлоқ Совети, «Октябрь» колхозидан.

АБДУЛЛАЕВ Тошпўлат, 1909 йилда туғилган. 1943 йил 15 июлда ҳалок бўлган. Новосельск ноҳия, Чернишино қишлоғида дафн этилган. Пискент ноҳия, Муротали қишлоқ Совети, собиқ Сталин номли колхоздан.

МАРАСУЛОВ Машарип, 1911 йилда туғилган. 1943 йил 17 июлда ҳалок бўлган. Новосельск ноҳия, Чернишино қишлоғида дафн этилган. Пискент ноҳия, Керовчи қишлоғи, собиқ Молотов номли колхоздан.

ТОЖИЕВ Мади, 1916 йилда туғилган. 1943 йил 10 февралда ҳалок бўлган. Колипянск ноҳия, Рождественское қишлоғида дафн этилган. Паркент ноҳия, Заркент қишлоғидан.

Абдураҳмонов Норбой, 1905 йилда туғилган. 1943 йил 22 августда ҳалок бўлган. Болхов шаҳрида дафн этилган. Тошкент шаҳри, Хадра майдони атрофида 5-уйда яшаган.

Бу рўйхатни эълон қилар эканмиз, Хотира куни ана шу жангчиларнинг ҳам номлари эсга олинишини истардик. Эҳтимол уларнинг оилалари, яқин кишилари бордир. Ўйлаймизки, улар албатта бизга хабар беришади. Ҳалок бўлган юртдошларимиз ҳақида батафсил маълумотларни афсуски газета орқали беришга имконимиз йўқ, чунки клубимиз картотекасида 4000 га яқин янги аниқланган юртдошларимиз номлари бор. Ҳалок бўлган жангчиларнинг яқин кишилари клубимизга мурожаат қилишса, барча маълумотларни бажонидил уларга етказамиз.

З. ЭШМИРЗАЕВА,
«Прометей» қидирув клубининг раҳбари.

1941 1945

● «Прометей» клуби саъйи-ҳаракатлари туфайли кўплаб юртдошларимиз ўз ота-боболари, ака-укалари, яқин қариндошлари дафн этилган жойлардан дарак топиб, уларни зиёрат қилишмоқда.

Суратларда: (юқоридан пастга) Янгийўллик Шермат ака Бегматов Псков вилоятида дафн этилган укасининг қабрига гулдаста қўймоқда; Собир ака Сулеев укаси Али Сурманов қабри устида (Чернигов вилояти); Масюковшчина ноҳиясидаги «Шталаге 352» концлагерида ўрнатилган ёдгорлик ва мангу олов. Бу ерда 1941—1944 йиллар мобайнида 80 минг ҳарбий асир ҳалок бўлган.

Сўнгги йиллар ичида меҳр, шафқат, оқибат ҳақида тез-тез гапирадиган бўлиб қолдик. Бу бежиз эмас, албатта. Ана шу инсоний фазилатларга танқислик сезаётган эдик. Аста-секин бўлса-да, одамийликнинг бебаҳо бу хислатлари турмуш тарзимизга қайтмоқда. Ўтмишимизга сал бўлсада, эътибор билан қарашга одатланаяпмиз. Орамизда саховатли кишилар сафи ортиб бормоқда. Шулардан бири уста Носир ака Ғофуровдир. У Калинин ноҳиясининг Қаҳрамон қишлоғидаги қабристон дарвозаси деворларини тиклашга киришди. Қишлоқ кишилари унга ҳашар билан кўмаклашишмоқда. Бу ерда умуман қабрларни тартибга келтириш, мозоратни ободонлаштиришга ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ эътибор берилди. Суратда: уста Н. Ғофуров ўз шогирди Қўчқор Мансуров билан дарвоза деворларини тиклаётган пайт.

М. НАЗАРОВ суратга олган.

АДИБЛАРНИНГ ЎЧМАГАЙ ЁДИ

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ С. Раҳимов ноҳиясидаги 10-ҳунар-техника билим юртида Хотира кунига бағишланган адабий учрашув бўлиб ўтди. У билим юрти маъмурияти ва Ўзбекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси Бадиий адабиётни тарғиб қилиш марказининг ташаббуси билан ташкил этилди.

Учрашувда қатнашган шоир ва ёзувчилардан Абдулла Шер, Мукаррама Муродова, Меҳринисо Ойдинова қатағон қилинган ижодкорлардан Абдулла Қодирий, Чўлпон, Усмон Носир, бевақт вафот этган Асқар Қосимов, Амирқул Пўлкан, Назар Шукур каби қаламкашларнинг номларини ёдга олишди.

Сўзга чиққанлар марҳум ижодкорларнинг номлари ҳамиша халқимиз ёдида сақланажагини таъкидлаш билан бир қаторда, жумҳуриятимиз бўйича кенг нишонланиши мўлжалланган Хотира куни иложи борича бошқа кунга кўчирилиши лозимлиги, эҳтимол, уни ёз фаслида, яъни қабристонларни тартибга келтириш ва ободонлаштиришга табиий эҳтиёж туғилган пайтда ўтказиш маъқул эканлигини таклиф қилдилар.

Р. ҚУДРАТОВ.

МУҚАДДАС ЁДГОРЛИК МУНОСИБМИ?

ПОЙТАХТИМИЗ Тошкентда Афғонистонда ҳалок бўлган байналмилалчи жангчилар хотирасини абадийлаштириш мақсадида монументал ёдгорлик қурилмоқчилиги бизга маълум эди. Ёдгорлик учун маблағ тўпланганлиги, бир неча муқобил лойиҳалар муҳокамага тақдим этилганлиги, ўрнатиш учун тахминий жойлар танланаётганлигидан хабаримиз бор. Яқинда «Комсомолец Узбекистана» рўзномасида (17 октябрь 1989 йил) мутасадди комиссия томонидан лойиҳаларнинг бири танлангани ҳақида ўқиб қолдик. Мақолада лойиҳанинг муаллифлари ўз ижод маҳсулларининг кўриниши, мазмуни ва ғоясини маълум қилганлар.

Албатта, ҳар кимнинг бу борада ўз фикри бўлиши мумкин. Биз мутахассис эмасмиз ва ушбу лойиҳанинг бадиий, тасвирий ва ғоявий савияси ҳақида муносиб баҳо беролмасмиз. Лекин биз, жумҳуриятимизнинг оддий бир ерлик фуқароси сифатида ушбу лойиҳадан қониқиш ҳиссини туймадик.

Бизнингча, миллий ва маданий анъаналаримиз, тарихий ўтмишимиз, ота-боболаримизнинг қадимий одат, расм-русумларига бўлган кейинги йиллардаги лоқайдлигимиз оқибатида пойтахтимизда, жумҳуриятимизнинг қатор шаҳар ва қишлоқларида дабдабали бўлса-да, лекин халқимиз кўнглига яқин бўлмаган, бир-биридан нурсиз, ўлик, мазмунан халқимиз руҳига номутаносиб бўлар-бўлмас ёдгорликларни қуриб ташладик. Байрам кунлари эсга олинмаса, бошқа пайт уларнинг аксари кўпинча «ўлик тош»лар бўлиб ҳувиллаб туради.

● Сиз бунга нима дейсиз? ●

Ушбу лойиҳа ҳам пойтахтимиз ҳуснига мос чирой эмас, балки доғ бўлиб тушса керак, деган гумонимиз бор. Бу ҳолда биз афғон тепаликларида шаҳид бўлган юртдош жигаргўшаларимиз хотирасига беҳурматлик бўлади, деб ҳисоблаймиз. Айниқса, биз лойиҳанинг марказий тасвири бўлган бадбашара «молох»га қаршимиз. Муаллифлар эътироф этишича, бунга байналмилалчи жангчилар уюшмаси ҳам қарши бўлган.

Ҳар қандай танқид, унга яраша таклиф бўлса ўринлидир. Шу маънода биз ҳамшаҳарларимиз ва муштарийлар ҳамда ёдгорлик билан боғлиқ мутасадди маданият уюшмалари эътиборига қуйидаги таклифни билдирмоқчимиз.

Аввало, иложи борича лойиҳани ишлаш маҳаллий ижод соҳибларига топширилса. Чунки, улargина халқимиз кўнглига яқин бўлган изтиробларни ўз юрак қийноқларида қайнатиб тасвирлашлари мумкин. Агар шундай ижод соҳиблари собиқ жангчилар ичида ҳам бўлса ва улар ижодий гуруҳга қўшилсалар нур устига аъло нур бўлур эди. Бу ўринда, аввал муҳокамага қўйилган лойиҳаларнинг мақбул томонларидан ҳам фойдаланилса.

Бизга қолса ёдгорликни қуйидагича тасаввур этган бўлардик. Яккам-дуккам кичик дарахтлар ўтказилган кенг майдон. Майдоннинг қоқ ўртасида оқ нилуфарлар ўсган тўртбурчак чўзинчоқ ҳовуз. Ҳовузнинг шимол тарафида байналмилалчи жангчилар учун замонавий бино. Ҳовузнинг жануб тарафида эса тор, тепаси учбурчакли баланд ёдгорлик тоши. У қиррали бўлиб учининг икки ён бурчакли қирралари калтароқ, ўртадагиси эса бирмунча баланд ва у юқорига нур сифатида чўзилиб, жануб тарафга эгилган, худди хабар мушаги шаклини олади. Унинг пастга эгилган учида чироқ ўрнатилган қизил юлдуз. Ундан жануброқда бироз майдоннинг текис давоми, Сўнг икки чегара кўрсаткичининг рамзий белгиси (чипор устунлар). Шу чегарадан жанубга майдон аста кўтарилиб, тепалик кўринишини олади. Унинг ўртасидан кенг тош зинапоя кўтарилиб боради. Икки ёнига эса ям-яшил чим ётқизилган. Улар орасида эса 700 та бир тарафга, 700 та иккинчи тарафга пастак лола шаклидаги чироқлар ўрнатилган. Булар шаҳид бўлган 1400 юртдош жангчиларимизнинг қони тўкилган тупроқдан униб чиққан лолалардир.

Тепаликнинг энг юқорисида узун ёй сифатидаги девор. У шарқ услубида қатор арксимон равоқлар сифатида қурилган. Ҳар бир арк ичидаги мармар тахтачада шаҳид бўлган жангчи йигитларимизнинг давлат тилида зарҳал ҳарфлар билан битилган исм-шарифлари. Рўйхатларнинг юқорисида улар ҳалок бўлган йил саналари.

Марказий арк бирмунча катта ва баланд ишланган бўлиб, ундан бутун бўйича берилган оппоқ мармарга зарҳал ҳарфларда байналмилалчи жангчимиз, «Қизил Юлдуз» ордени соҳиби Фурқат Ортиқов ижодига мансуб қалб «Нидо»си битилган. (Қаранг. «Ёш ленинчи». 17 февраль 1990 й.).

Марказий арк олдироғидаги супада ярадор, майиб уч жангчининг ифодали ҳайкали. Унинг бири, айтайлик, ўртадагиси ўзбек, икки ёнида — бир европалик, бири кавказлик. Уларнинг мағрур ва аламли нигоҳлари юқорига — мушак юлдузига қаратилган.

Бизнинг бу куюнчак фикрларимиз эътиборга олинади, деб умид қиламиз, токи ҳалок бўлганлар руҳи шод бўлсин.

Каримжон ОРИПОВ,
Исмоил ОТАЖОНОВ,
гидрогеология ва инженерлик геологияси институтининг илмий ходимлари.

ПАҲЛАВОН НОМИ АБАДИЙЛАШТИРИЛСА

Рўзноманинг 24 февраль сонидаги Ўзбекистон халқ паҳлавони Тожиполвон Аълоев таваллудининг 100 йиллигига бағишлаб берилган «Кураги ерга тегмаган эди» номли мақолани қизиқиб ўқиб чиқдим. Сабаби Улуғ Ватан уруши давридан олдин Пушкин боғи қаторидаги циркда ёз ойида ўтказиладиган паҳлавонлар курашида бу полвонни бир неча маротаба кўрган эдим. Ана шу французча курашларда у Ҳожимуқон Мунғайтпасов, Некрасов, Поддубний, Биков, ҳатто машҳур турк полвони Рашид Юсупов ва бошқалар билан беллашгани ҳақида трамвайларда, чойхоналарда, тўйларда кўп баҳслар бўлар эди. Афсуски, мақола сарлавҳаси бу ҳақда бизни умидвор қилган бўлса ҳам, лекин бу жасорат ҳақида унда ҳеч нима дейилмаган. Улуғ Ватан уруши даврида жангларда қаҳрамонлик кўрсатган ҳамшаҳарларимизнинг жасоратида Аълоевнинг ҳам қисман ҳиссаси бор десам муболаға бўлмас. Чунки циркда паҳлавоннинг жасорати кўпчилиги ёшлардан иборат томошабинларга ибратли бўлган эди.

Бундан ташқари паҳлавоннинг одамийлик сифатлари ҳақида ҳам фикр юритилмаган. Паҳлавон отам Собиржон Раҳимий билан таниш бўлганлиги сабабли Пушкин боғида уларнинг суҳбатини кузатиш бахтига муяссар бўлганман. Тожиполвон ёши 45 га бориб қолган бўлса ҳам ёш кўринувчи, овозлари жарангдор, хушчақчақ инсон сифатида ёдимда қолган.

Мен паҳлавон таваллудининг 100 йиллиги муносабати билан унинг хотирасини абадийлаштириш учун бирор кўчани номини бериш ҳақидаги фикрга тўлиқ қўшиламан. У ҳақдаги эсдаликларнинг рўзномаларда эълон қилиниши ва келгусида рисола қилиб чиқарилиши мақсадга мувофиқ деб ўйлайман.

Ҳикмат СОБИРОВ,
профессор.

ЎГИТЛАРИ СЕРМАЪНО ЭДИ

ЎЗБЕК маорифи ҳақида гап кетганда Абдулла Авлоний, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Алмаий Миржалол ўғли Мулла Фазлуллоҳ, Музайяна Алавия, Муҳаммадрасул Расулий билан бир қаторда домла Шорасул Зуннуновнинг ҳам номи тилга олиниши шубҳасиздир.

Шахсан мен ўзим устознинг таҳсилини олганлардан бириман. Шогирд сифатида домланинг жуда кўп суҳбатларида ҳам бўлганман. Домла ҳақида фикр юритганимда, аввало, у кишидаги улкан инсоний фазилатларни эсга оламан. Ёдимда, қиш кунларининг бири эди. «Гулобод» мавзесидаги кўп қаватли бинога кўчиб борган йилимиз — 1975 йилнинг биринчи қиши. Деразадан кўчага қарасам, домла қўлларида челакка ўхшаш бир идиш кўтариб юрибдилар. Бироз кузатиб турдим. Ҳали у дарахтнинг остига бориб қоғоз ёзадилар ва қўлларидаги идишдан нимадир олиб ёйган қоғозлари устига тўкадилар, ҳали бу дарахтнинг остига бориб...

Хуллас, беш-олти жойга қоғоз ёйиб, нарса тўкдилар, идиш бўшади шекилли, ишни тўхтатдилар. Мен ҳам пастга тушиб, домлага учрадим. Салом бергач, «Нима қиляпсиз, домла? — дедим. «Ёз вақти бўлса бир нави эди, аммо қишда қимирлаган жонга қийин, айниқса, эгасиз ит мушук жониворларга. Озроқ қолган-қутган овқатлардан есин деб...» шундай деганча, қоғозлар устига ташланган емишларни кўрсатдилар.

У киши рўбарўдаги уйнинг иккинчи қаватида яшардилар. Деразаларидан бирининг орқасига токча ўрнатилган бўлиб, қиш кунлари шу токчага қушларбоп егуликларни ёйиб қўйишни канда қилмасдилар.

Домла Шорасул Зуннунов иш фаолиятларини инқилобдан сўнг «Ватан», «Намуна» мактабларида ўқитувчиликдан бошлаганлар. Шу даврда қисқа муддатли курслар учун ўқув қўлланмаларини ҳам яратдилар. «Тил сабоқлиги» (1924 й), «Ўқиш китоби» (1928 й), «Тил қоидалари» (1929 й). Бу дарсликлардан ва шахсан домла Шорасул Зуннуновдан ўзбек фани ва маданиятининг забардаст намоёндалари С. Юнусов, Ойбек домла, Т. Зоҳидов, Ғ. Мавлонов, И. Султон, Х. Ёқубов, Ҳ. Сулаймонов, Ҳ. Раҳматуллин, Ғ. Каримов, С. Долимов каби кўплаб кишилар таҳсил ва тарбия олдилар.

Шорасул домла катта истеъдод соҳиби эдилар. Форс, араб ва турк тилларининг ўткир билимдони бўлган бу одамнинг шарқшунос олим сифатида қилган хизматларини ҳам алоҳида санаб ўтмоқ жоиздир.

50-йилларнинг иккинчи ярмидан бошлаб домла Беруний номли шарқшунослик институтида катта илмий ходим бўлиб, тадқиқот ишларини бошладилар. Уч юзга яқин форсий, арабий ва туркий қўлёзмаларнинг тавсифини ишладилар. Аллома Абу Али ибн Синонинг «Тиб қонунлари» китобларининг биринчи ва иккинчи жилдларини нашрга тайёрлашда фаол қатнашдилар. Сайди Али Раиснинг «Миръат-улмамолик» (Мамлакатлар кўзгуси) асарини турк тилидан ўзбек тилига таржима қилдилар. Сайёдийнинг «Тоҳир ва Зуҳра» достони нашрида масъул муҳаррир бўлдилар.

Домла Шорасул Зуннунни бизнинг авлод асосан «Гулистон», «Муштум», «Фан ва турмуш», «Ўзбек тили ва адабиёти» журналларида, газеталарнинг шанба саҳифаларида шарқ донишмандлари бисотидан олинган ва домла томонидан ўзбек тилига таржима қилинган доно сўзлар, латифа, ҳикоят ва ривоятлар орқали танишади.

Юқорида айтганимдек, устознинг суҳбатларида бўлганман. Лекин бир гурунгда айтган гаплари ҳеч эсимдан чиқмайди.

«Менинг илк шогирдларимдан бири Ойбек эди, — дегандилар, — энг кенжаларидан бири — сен. Шогирдларим эл-юртимиз учун керакли киши бўлиб етишдилар. Иншоолло, сен ҳам халқимиз корига ярагайсан...»

Шорасул домла шарқ классик адабиётни, халқ оғзаки ижоди намуналарини фақат газета, журналлар саҳифаси орқали келажак авлодга етказиш билан кифояланиб қолмадилар. Ҳатто кексайган чоғларида ҳам ёшлар учун қўлланма бўлар деган пок ният билан одоб-ахлоқ, таълим-тарбияга оид шарқона ўгитномалардан саралаб таржима қилиб тўртта ажойиб тўплам нашр эттирдилар. «Оз-оз ўрганиб доно бўлур» рисоласининг биринчи китоби (1977 й) нашр этилганда домла саксон ёш остонасида эдилар. 1982 йили рисоланинг иккинчи китоби босилиб чиқди. Худди шу йили «Донишмандлар тарбия хусусида» номли учинчи тўпламни нашр эттирдилар. 1986 йили «Донишмандлар одоб-ахлоқ тўғрисида» рисоласи чоп қилинди. Китоблар Арасту (Аристотель), Жолинус (Гален Клавдий), Буқрот (Гиппократ), Суқрот (Сократ), Афлотун (Платон), Батлимус (Птоломей Клавдий), Абул Аъло ал-Маорий, Мутанаббий, Ҳаддан Луқмон каби ўнлаб донишмандлар ҳақидаги ҳикоят, ривоятлардан, уларнинг сиёсий-ижтимоий, ахлоқий масалларга билдирган фикрларидан тузилган бўлиб Саъдий Шерозий, Низомий Ганжавий, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Бобур, Авлоний, Хусайн Ҳифзий ва бошқа кўплаб алломаларнинг ёш авлод тарбиясида кенг қўлланиладиган ибратли ўгитлари ҳам шу китоблардан ўрин олган. Қўлимда ичига араб алифбосида чиройли хат билан домланинг дастхатлари ёзилган «Оз-оз ўрганиб, доно бўлур» рисоласи.

Ҳа, қадимдан қолган ибратли бир гап бор: инсоннинг номини ўзидан кейин ҳам тириклар орасида мангу тутадиган фазилатларидан бири — унинг қобил фарзандлари ва яхши фазилатлари, яна бири — қурдирган масжиду расадхонаси, очган ариғи, яна бириси эса ёзиб қолдирган китоблари.

Д. САИДОВ.

Милиционер яратган ансамбль

ИЧКИ ишлар органларининг ходимлари ҳар куни оғир, гоҳо эса хавфли ишлар билан банд бўладилар. Жиноятчини тутиш, ўғри, муттаҳам, порахўрларни фош этиш, ҳатто оддий тунги навбатчиликда ҳам кўп азият чекишларига тўғри келади. Ана шундай ғалва ишлардан кейин куй ва қўшиқ тинглаб дам олишга нима етсин.

Ички ишлар органларининг сиёсий бўлим ходимлари маънавий-эстетик тарбиянинг турли усуллари қаторида бадиий ҳаваскорликка ҳам алоҳида эътибор бермоқдалар. Тошкент шаҳар ижроия комитети Ички ишлар бошқармасининг соқчилик бошқармаси милиционери, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, ички ишлар бошқармасининг «Жанговар» бадиий ҳаваскорлик ансамбли ташкилотчиси ҳамда раҳбари Мадамин Содиқов жонкуяр ходимлардан бири эди. Бевақт ўлим уни орамиздан эрта олиб кетди. Унинг эзгу мақсади халқ ансамбли унвонини олиш эди. Афсус, бунга озгина фурсат етмади.

«Жанговар» ансамбли 1974 йилда тузилди. Милиция кавалерия дивизиясида хизмат қила туриб, М. Содиқовнинг ансамбль тузишга кўп меҳнати сингганди. Бу ансамблни кўпчилик яхши билади. Милиция ходимлари иш кунидан сўнг Қизил бурчакка келиб, мусиқа, халқ куйлари, ғижжак наволарини эшитишга муштоқ эдилар. Коллективни барча милиция бўлимларида қувонч ва интизорлик билан кутиб олишарди. Ансамбль кўпгина фестиваллар, кўрик-конкурсларда муваффақиятли қатнашиб, дипломлар, фахрий ёрлиқлар, лауреатлик унвонлари олишга сазовор бўлган.

Муваффақиятлар ўз-ўзидан келмади. Ўн беш йил ичида кўп меҳнат қилишга, машаққатлар чекишга тўғри келди. Бу ишларда Мадамин Содиқовнинг сабр-бардоши, меҳнатсеварлиги, халқ мусиқасига бўлган муҳаббати муҳим ўрин тутди, бунга унинг милиция ходимлари ўртасида миллий мусиқа маданиятини кенг тарғиб қилишдаги интилишлари ҳам сабаб бўлди. М. Содиқов ўзида композиторлик ва раҳбарлик билими етишмаётганини сезгач, 1971 йилда Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг мусиқа ва ашула факультетига ўқишга кириб, 1975 йилда уни муваффақиятли тугатди. Шундан сўнг ўзи мусиқалар ёза бошлади, ансамбль бошқа ижодий коллективлар билан ҳамкорликни йўлга қўйди. Унинг қатор асарлари ансамбль ижросида Ўзбекистон радиоси ва телевидениесида ёзиб олинган. Композитор ва ижрочи, милиция старшинаси Мадамин Содиқов кўплаб ўзбек, қозоқ, тожик шоирларининг шеърларига куйлар басталади. «Тановар», «Насрулло», «Алла», «Гуллар мавсуми», «Эй ёр, шошилма» ва бошқа кўплаб куй ва қўшиқлар шулар жумласидандир.

Эндиликда бу мусиқий асарларни бошқа коллективлар ва хонандалар ҳам ижро этишмоқда. Ансамбль аъзоларидан — ички хизмат майори Рихсибой Ибодов, катта лейтенант Тоир Ҳошимов, милиция старшинаси Мирза Мелиев, катта лейтенантлар Алишер Эргашев, Карим Раҳимовлар ҳамон тингловчилар олқишига сазовор.

Ансамблнинг шу даражага етишида, обрў орттиришида милиция аълочиси, ветеран Мадамин Содиқовнинг хизматлари катта. Унинг ишлари дўстлари хотирасида. Тошкент шаҳар ижроия комитети Ички ишлар бошқармаси ҳузуридаги бадиий ҳаваскорлик коллективининг ўзбек халқ чолғу ансамбли ижро этадиган асарларда қолди. «Жанговар» ансамблининг ташкил этишдаги ва унга узоқ йил раҳбарликдаги улкан хизматларини, сермазмун ижодий фаолиятини ҳисобга олиб, бу ансамблга Мадамин Содиқов номи берилса, милиционер—санъаткорнинг хотирасига катта ҳурмат ифодаси бўлур эди.

М. МАДАЛИЕВ,
ички хизмат полковниги.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КўЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.